2

DE CONSECRATIONE EPISCOPI

AVCTORE STANISLAO SOCOLOVIO ſacræ Theologiæ Doctore.

Opuſculum vere aureum, in quo ritus, vetuſtas, myſteria, vſus conſecrationis Epiſcopi, functio item & dignitas Epiſcopalis explicantur ex ſententijs & auctoritate Sanctorum Patrum.

Ad Reuerendiſsimum D. IOANNEM ANDREAM Caligarium Braſighellenſem, Epiſcopum Brittonorienſem, ſanctæ Sedis Apoſtolicæ apud Sereniſsimum STEPHANVM Polonorum Regem Nuncium.

Quo autem ordine quave ratione ſingula tractentur propria pagella indicabit.

BIBLIOTECA NAZ. VITTORIO EMANUELE ROMA

ROMAE, Apud Hæredes Nicolai Mutij MDCII.

Ioannis Martinelli expenſis. *Superiorum Permiſſu.*

HOSEE II.

Sponſabo te mihi in ſempiternum: & ſponſabo te mihi in iuſtitia, & iuditio, & in miſericordia, & in miſerationibus: & ſponſabo te mihi in fide, & ſcies quia ego Dominus.

Imprimatur.

Si placet R. P. Mgiſtro Sacri Palatij, B. Gyſippus Viceſger.

Imprimatur.

Fr. Angelus Baronius Venetus Magiſter, & Socius R. P. M. Sacri Palatij Ord. Præd.

PERILLVSTRI, ET REVERmo. D.

D. PAPIRIO PICEDIO VTRIVSQVE SIGNATVRAE S.D. PAPAE REFERENDARIO

SERENISSIMI PARMÆ, AC Placentiæ Ducis à Conſilijs.

Ioannes Martinellus addictiſſimus.

S. D. P.

LIBRVM de Epiſcopi Conſecratione ante viginti annos Cracouiæ impreſſum iterum excudẽdum Romæ curaui. Nam propter Epiſcopalis muneris vſum, multiplicemque eruditionem cum valde ab hominibus ſacrarum litterarum ſtudioſis expeteretur, atque in Jtalia eius eſſent exempla, vel fere nulla, vel quam rariſſima mihi facile perſuaſerunt religioſiſſimi, & doctiſſimi viri, vt meis ſumptibus aliquot eius libri exempla typis, præloque mandarem; ne tantarum rerum lectione fraudarentur ij, qui huiuſmodi ſtudio tenentur: tenentur autem, vt mihi exploratum eſt, quamplurimi. Qua in re oblatam mihi occaſionem teſtandæ obſeruantiæ in te meæ apud eos omnes quorum in manus libri huius exempla peruenient, alacri, libentique animo arripui; Neque verò illud ſpectaui, vt hoc pacto rationem referendæ gratiæ inirem; qui enim præpropere cupit ſoluere, is inuitus debet, atque adeo

debere non vult. Equidem tibi debeo quam qui maxime; nam ex quo Sereniſſimus Parmæ Dux Raynutius Farneſius (quæ eſt eius benignitas) propenſam voluntatem in me ſuam tibi aperuit, Domum meam non vulgariter commendauit, ſingulari me beneuolentia es complexus nulloque loco mihi, meiſque vnquam defuiſti. Debeo igitur tibi, neque id ago, vt nomen diſſoluam; ſed diſertis verbis, litteriſque conſcriptis eſſe me in ære tuo confitear, & quo ea res apud omnes ſit teſtatior, meique in te cultus conſtet ratio, hunc librum tibi dedico; ommitto patriæ, ommitto familiæ tuæ dignitatem, quæ licet maxima ſit, non te propter ipſam; ſed te ipſum propter te colo, & obſeruo, neque ego ſolum; ſed mecum omnes boni admirantur, ſuſcipiunt, & reuerentur pietatem, fidem, iuſtitiam, innocentiam, facilitatem, bonarum artium cognitionem, quarum virtutum commendatione ab ineunte ætate iſtis præſertim principibus viris gratiſſimus ſemper extitiſti. Te Octauius Farneſius, & Alexander, te demum Raynutius Parmæ, & Placentiæ Duces Sereniſſimi in rebus, in belgico, in Hiſpania grauiſſimis Romæ præſertim adhibuerunt, te ſpectatæ fidei, & iuris prudentiæ virum inter Referendarios vtriuſque ſignaturæ CLEMENS OCTAVVS *Pont. Max. adſciuit, te ad ampliſſimos inſuper honores optimus quiſque vocat; ſed de te apud te plura ne dicam, multa prætereo; A te autem maiorem in modum peto vt officium hoc meum æqui, bonique facias, meque diligas, tibique nouis beneficijs me, & meos deuincias. Vale. Romæ tertio Nonas Nouembris M D C I.*

REVERENDISSIMO DOMINO,

D. IOANNI ANDREAE CALIGARIO,

BRASIGHELLENSI, EPISCOPO
BRITTONORIENSI,
Ad Sereniſſimum
STEPHANVM POLONORVM REGEM,&c.
NVNCIO APOSTOLICO.

STANISLAVS SOCOLOVIVS
Pacem & Gaudium.

PROFICISCENTI mihi Vuarſouia,ac in hoc ocium, quod mihi benigniſſimus Deus per munificum Regem, benignè, ac liberaliter comparauit,poſt tot belli, Aulæ, longiſſimarum peregrinationum iactationes, me referenti, tuamq; dexteram exoſculari volenti;multa tu mecum de multis, vt ſoles, humaniſſimè locutus es: vltimum illud, quæ tua eſt ſumma pietas, ac decoris domus domini incredibilis zelus, me monuiſti, ne hoc meum qualecumque talentum, more ſerui nequam, ſub terra abſconderem, ſed potius illo, qualecumque eſſet, rem domino, ac patrifamilias meo quærerem. Recepi me omnia, quantum poſſem, facturum,quæ tum ſanctiſſimè monebas: ac dum alij aurum, argentum, pretioſum lapidem,æs,hyacinthum, purpuram,coccumq; bis tinctum,& biſſum,cedros item,& id genus aliud precioſæ materię,ad decus & ornamentum

taberna-

tabernaculi Domini, veſtimentiq; Sacerdotalis, promptè & munificè conferunt; dixi me quoque, vel pilos caprarum, atq; pelles apportaturum. Cuius meę obedientiæ, ac datæ fidei principium dare volui ab illo ipſo ſermone, quem in auguſtiſſima illa primæ inaugurationis tuæ Panegyri, præſente Rege, Senatu, ac vniuerſis Comitijs, de ritu, myſterijs, vetuſtate, vſu Conſecrationis Epiſcopi, tota deniq; dignitate, auctoritate, ac functione Pontificali habui. quem tum quidē, pro ratione temporis, breuiter & quaſi in compendio explicaui: nunc autem multis ſententijs quaſi floribus quibuſdam, antiquiſſimorum & Sãctiſſimorum Patrum aſperſum, ac veluti conditum, ad eius primum parentem & auctorem (nam ego nutricis tantum & alumni partes ſuſtineo) ſignum & teſtimonium cum meæ incredibilis erga te obſeruantiæ, tùm rectè & honeſtè diſpēſati ocij mitto. Tu ſi dignum iudicabis, alijs legendum trades: qui ſi non re & maturitate, nouitate certè argumenti ſe commendare poterit. Et contulerunt quidē alij ad hoc opuſculum exornandum verba, alij ſententias, alij argumēta: tu vita illa tua præſtanti ac verè Pontificia, exemplum & formam eius ipſius Pontificis, quem Sancti Patres ſuis pulcherrimis depingūt coloribus, nobis repræſenta. Cuius quidem rei non initia & inchoationes quaſdam obſcuras, ſed perfecta, & conſummata quędam ſpecimina nobis edidiſti. Quis enim te, aut vitæ honeſtate & ſanctitate innocentior; aut deuotione, ac cultu diuino ardētior? quis in omnibus periculis ac diſcriminibus, pro Religione Chriſtiana ſubeundis audentior? quis in laboribus ſuſtinendis, in iſta tua affecta valetudine firmior? quis in deprehendendis technis, & inſidijs inimicorum

Dei

Dei ſagacior ac circumſpectior? quis in omni retinēda veteri diſciplina vigilantior?quis in cōmonendis Principibus prudentior, ſimul ac liberior? quis in exornandis, ac commendādis bonis, & Eccleſia Dei dignis viris, magis prolixus, magis munificus? quis in admittendis & audiēdis omnibus magis humanus & affabilis? at qui hoc eſt noſtrarum, vel tuarum potius Nuptiarum argumentum, hæc ſententia: quo quidem nomine te omnes amamus, omnes ſuſpicimus, omnes tanquam hominem quemdam diuinum cœlitus, in hanc Prouinciam demiſſum admiramur. Certet igitur exemplum cum regula, facta cum dictis, Epiſcopus cum forma & ſpecie Epiſcopi. quod cum abundè ſine omni monitore tua ſponte facias, quid aliud reſtat; niſi vt quàm diutiſſimè felix & incolumis, honori diuino, Eccleſiæ vtilitati, noſtrum omnium inſtructioni viuas? SOCOLOVII autem tui, cum apud te ipſum, tum apud vtrumque Regem, cœleſtem inquam, & hunc noſtrum in terra ſanctè & piè verſantem STEPHANVM, alioſq; viros bonos, numquam obliuiſcaris. Vtinam nobis diutius noſtro ocio perfrui liceat. Vale Antiſtes optime & vigilantiſſime. Cracouiæ decimaſexta Aprilis, Anno Domini 1580.

QVÆDAM QVASI CAPITA EARVM, rerum, quæ in hoc Epithalamio continentur.

NVptiæ Epiſcopales, pag. 2
Summa libri, & diuiſio. ibid.
Pars prima de ſponſo & ſponſa. 3
Epiſcopi noĩa & officia ex ore Chriſti. 3
Alia ex Apoſtolo Paulo. 4
Alia ex Clemente Rom. 5
Alia ex Dionyſio Areopagita. 6
Alia ex Ignatio. 7
Ex Baſilio, & Greg. Nazian. 8
Ex Cyrillo Alexand. 9
Pars ſecunda de ſponſore. 9
Chriſtus eſt ſponſor, & adeſt nuptijs Epiſcopalibus. 10
Epiſcopus conſecrans eſt inſtrumentum Chriſti. 10
Pars Tertia de pronubis ſeu Paranymphis. 12
Epiſcopi Prouinciales Paranymphi, & teſtes. ibid.
Pars quarta De circumſtantijs. 13
Tẽpus cõſecrationis dies Dominica. ibid.
Locus cõſecrationis Tẽplũ, et altare. ibi.
Sacrificiũ ad cõſecrationẽ adhibetur. 14
Pars Quinta De cæremonijs cõſecr. 14
Ducitur Epiſcopus. ibidem.
Candido veſtitu & presbyterali. 16
Poſtulatur. 20
Examinatur de Doctrina, fide, & obſeruantia Canonum, &c. 20
Oratur ſuper Epiſcopum. 23
Veſtitur Epiſcopali habitu. 29
Sandalia quid ſignificent. ibidem.
Tunicella, & Dalmatica quid. ibid.
Genuflectit ad altare. 31
Manus imponuntur Epiſcopo. 32
Obſignatur ſigno Crucis. ibid.
Liber Euangeliorum imponitur ſuper caput &c. 33
Benedicitur Epiſcopo. 35
Vngitur caput. 36
Vnguntur manus. 37
Vnguntur ſancto Chriſmate. 40
Oleum quid. balſamum quid. 41
Traditur Baculus Paſtoralis. 46
Et Annulus. 47
Traditur liber Euangeliorum. 49
Offert Epiſcopus panẽ vinũ et faces. 53
Aſſumitur in cõmunionẽ euchariſtiæ. 53
Imponitur Mitra. 54
Dantur chirothecæ. 58
Collocatur in ſede Epiſcopali. 60
Ducitur per Eccleſiam & benedicit. 63
Mutuæ ſalutationes fiunt. ibid.
Peroratio, in qua contra hæreticos de ſacris cæremonijs agitur & catholicis electionibus Pontificum. 64

Errata ſic corrige.

pagina 11. lin. 7. optum. lege optimum. p. 14. lin. 24. arabo. l. arrhabo. p. 17. lin. 17. diſſimulent. l. diſsimulant. p. 18 lin. 24. fit vita. l. ſit vita. p. 19. lin. 21. præferentur. l præferantur. p. 20. lin. 13. te. l. & . p. 20 marg. examinat. l. examinatur. p. 24. lin. 11. prenſamus l. penſamus. p. 33 lin. 1. faces. l. fauces fele. l. felle. p. 34. lin. 2. habens. l. habent. p. 38. lin. 27. vxori. l. vxoris. p. 40. lin. 6. cum ſpiritum l. eum ſpiritum. p. 41. lin. 13. & ſit. l. & non ſit. p. 42. lin. 2. Audiantur. l. Audiatur. ibid. marg habent. l. habeat. p 49. lin. 11. ſequamur. l. ſequimur. p. 50 lin. 9. conuiciantium. l. conuiciantur. p. 51. lin. 18. accepit. l. accipit. p. 52. lin. 10. deſertis. l. deſerto. p. 69. lin. 4 emet leg. amet.

Alia facile prudens Lector corriget.

STANISLAI SOCOLOVII
DE CONSECRATIONE
EPISCOPI
Sermo.

INAVGVRATIONI atque conſecrationi Diuini Hierarchæ interſumus, magniq́; arcani Sacramenta oculis noſtris ſubijci cernimus. Video autem vos loqui, quamuis taceatis, illudq́; à me expectare, dum, quid tandem ſibi velint hæc myſteria, quid hæ ipſæ tam prolixæ & multiplices Ceremoniæ, vobis explico. qua in re non ita quidem libenter & cupidè, quàm neceſſariò vobis morem gerendum eſſe duxi. Non libenter quidem: quod id à maioribus noſtris Sanctiſſimis viris in eo myſteriorum genere palam & publicè factitatum non ſit. Quod prohibitum etiam à multis, ne fiat: quòd hæc diuina Sacramenta arcano ſilentio ſanctiùs & auguſtiùs coluntur; quòd denique res tanti momenti breuiter explicari non poſſit, volumineq́; potiùs integro, quàm vno breui Sermone, opus habeat. Neceſſariò tamen, ne ſilentium locum calumniæ det; ne quod lucem fugit, Et tenebræ eſſe exiſtimetur; ne ea quæ ſacra ſunt, dum non intelliguntur, prophana eſſe putentur: præſertim in ea eorum hominum multitudine; qui ea omnia, quæ ignorant, blaſphemant; quæ autem naturaliter, vt bruta animalia, norunt, in his corrumpuntur. Nuptiæ igitur iſtæ ſunt Sponſi & Sponſæ, Epiſcopi & Eccleſiæ, humaniſq́; diuina ſanctè & piè à ſacris Antiſtitibus demonſtrantur; his quæ ſub ſenſum cadunt, ea quæ ab omni ſenſu, & oculorũ intuitu ſunt remota, materialibus ea quæ materia carent; externis illa quæ in-

Dionyſ. Areopag. de Eccleſ. Hierar. cap. 1. Pro ceremonijs ſacris.

tus geruntur. Corporeis enim imaginibus, *ait ſacer Dionyſius,* quàm diu corporeis compagibus incluſi ſumus, nec omnino poſſumus mentem à conſuetudine corporis auocare, ſumus identidem ad memoriam cæleſtium rerum reuocandi. *Neque verò vulgares quædam aut prophanæ*

Nuptiæ Epiſcopales.

hæ ſunt nuptiæ, ſed illæ, ex quibus omnis Hierarchici ordinis ratio, per quam vera Ieſu Chriſti ſingulari ac ſuo quodam modo dignoſcitur Sponſa, pendet: vnde omnis regiminis & gubernationis Eccleſiaſticæ oritur propago, per quam illa ipſa continua & perpetua Spiritualis & Apoſtolicæ generationis deducitur ſucceſſio, ampliſſimum & ſingulare Catholicæ veritatis argumentum, illiusq; ſe-

Iſa. 59.

minis de quo Iſaias dixit: Spiritus meus qui in te eſt, & verba mea quæ poſui in ore tuo, non recedent de ore tuo, & de ore ſeminis tui, à modò vſque in ſempiternum. *Ex quibus item nuptijs omnia Sacramenta vim et initia ſua ſumunt, & ſine quibus nihil ſanctum, nihil ritè Deo dicatum eſſe poteſt. Hæc enim conſecratio, omnium conſecrationum fons eſt & initiũ; hoc miniſterium, omnium miniſteriorum principium & funda-*

Dionyſ de Cæleſti Hierar. cap. 5.

mentum. Diuinus enim Pontificũ ordo, *vt ait S. Dionyſius,* primus eſt eorũ ordinũ, qui Dei participes ſunt; & idem

Epiſcopalis ordinis dignitas.

vltimus. Primus quidẽ, quòd ex illo promanant reliqui omnes, & ſua accipiunt omnia: Vltimus autem, quòd in eo deſinit & perficitur omnis Eccleſiaſticæ & Hierarchicæ rei ornatus. Vt enim vniuerſa Hierarchia in Ieſum Chriſtum deſinit, cuius ille caput eſt, ſic vna quæquæ in ſuum Pontificem. Pontificalis enim ordinis virtus per omnes tranſit, ac funditur rerum Sacrarum partes; & cum omnibus ordinibus ſacris, propriæ Hierarchię myſteria operatur. Nam etſi Sacerdotes & Presbyteri aliqua per ſe conficiunt, non tamen ſine his quæ Epiſcopi

Sũma Libri.

propria opera & conſecratione fiunt. *Quarum nuptiarum,*

rum,

rum, quæ vis, quæ natura ſit, quò meliùs explicari poſſit, ſingulas earum partes eo ordine, & modo, explicandas duxi. Inter quos ſcilicet contrahantur: quem Sponſorem habeant: quos auſpices & exoratores: quæ earum circumſtantiæ: quis modus, & ratio. Magnum & ſublime, vt videtis, argumentum, ſed & iucundum ac pernecesſarium ſimul; magno igitur ſtudio veſtro, magna deuotione, opus habet: ſed & ardentibus precibus, vt hic Spiritus Dei, qui eorum arcanorum inuentor & perfector fuit, idemipſe interpres & enarrator eſſe velit.

QVi igitur ſunt illi, inter quos hæ tantæ contrahuntur nuptiæ? quod tam præclarum & magnificum ſibi mutuo ſpondentium par? Sponſus eſt Epiſcopus, Sponſa Eccleſia. Et quidem de Eccleſia plurima alio loco, et tempore dicta ſunt. De Epiſcopo, eiusq; munere, cuius eſt ſumma & prima in Eccleſia Dei dignitas & auctoritas, non committam vt ipſe aliquid ex meo ſenſu apud vos proferam, ſed quid ipſe Chriſtus Dominus, quid Paulus, quid vetuſtiſſimi & Apoſtolici viri ſentiant; quem virum, cuiusq; honoris & dignitatis eum eſſe putent, paucis perſtringam. Epiſcopum igitur, ſummus ipſe Pontifex Chriſtus Dominus, eum eſſe dicit; qui ſit ille bonus paſtor ouium; qui intret per oſtium, quod oſtiũ Chriſtus eſt, et non aliunde. Cui oſtiarius Spiritus ſanctus aperiat: qui cognoſcat oues ſuas, & cognoſcant eum oues eius: nominatim vocet eas, & vocem eius audiant: dux earum ſit, vadat ante eas, & oues eum ſequantur, quia vocem eius ex frequenti doctrina, & verbi prædicatione cognoſcunt: qui non modò mercedem fluxam & caducam non reſpiciat, non modò laboribus non defatigetur, non modò opibus et facultatibus ſuis non parcat, honoremq; ſuum non quærat, lupis non cedat, aut oues non deſerat; non modò infamiam, paupertatem, exilium, carcerem non metuat; ſed vitam etiam ipſam, atque animam (ſi ita opus ſit) libenter & promptè

PARS I. Libri.

Epiſcopalis dignitas.

Epiſc. nomina & officia ex ore Chriſti.

Ioan. 10.

Matt. 5. *pro ouibus ſuis ponat atque profundat: qui ſit ſal illud terræ, condiendo, & ab omni labe conſeruando, omni Christiano populo com-*
Ioan. 8.
Matth. 5. *paratum: qui ſit lux mundi: lucerna ſuper candelabrum poſita, quæ omnia immunda purget, ſterilia fœcundet, errantia illuſtret, mœſta exhilaret, latentia prodat, ac in lucem proferat: qui ſit illa ciuitas inexpugnabilis in monte poſita, vndequaque illuſtris,*
Matth. 6. *& quæ obſcurari nullo modo poſſit: òculus vniuerſi; quo ſano & ſimplici, totum corpus ſit lucidum; quo deprauato & lippiente,*
Matth. 16. *totum futurum ſit tenebroſum: qui claues regni cæleſtis habeat; vt cui aperiat, apertum ſit; cui claudat, perpetuò ſit obſeratum: qui poteſtate ligandi & ſoluendi ſit præditus; vt quodcumq; ligauerit ſuper terram, ſit ligatum in cælis; & quodcumque ſoluerit*
Ioan. 20. *in terris, ſit ſolutum & in cælis: quorum detinuerit peccata, detenta ſint; quorum dimiſerit, dimiſſa ſint: quem qui audit, Chriſtum*
Luc. 10.
audit; quem qui ſpernit, Chriſtum, &, qui miſit eum, Deum patrem ſpernit, & conculcat: quem qui accipit, Chriſtum accipit,
Matth. 24.
& cum eo Patrem eius: Qui fidelis ſit ſeruus & prudens, quem conſtituit Dominus ſuper familiam ſuam, vt det illi cibum tem-
Luc. 10. *pore opportuno: qui ſit operarius meſſis eius, vt fructum adferat,*
Ioan. 15. *& fructus eius maneat: qui de mundo non ſit, ſicut & Chriſtus de*
Ioan. 17. *mundo non eſt: & claritatem habeat, quam dedit ei princeps Pon-*
Act. 1. *tificum Chriſtus Ieſus: quem eumdem teſtem,* Et eritis mihi teſtes, in Hieruſalem, & in omni Iudæa, & Samaria, vſque
Ioan. 15. ad vltimum terræ. *amicum,* Iam non dicam vos ſeruos, quia ſeruus neſcit quid faciat dominus eius, ſed amicos.
Matth. 28. *fratrem denique ſuum,* Nunciate fratribus meis, vt eant in Galilæam. *appellare ſolet.*

Heb. 5. *Hunc eumdem Paulus hominem dicit eſſe, ex hominibus aſ-*
Epiſcopi nomina, & officia ex Paulo. *ſumptum, pro hominibus conſtitutum in his quæ ſunt ad Deum, vt offerat dona & ſacrificia pro peccatis: qui condolere poſſit his, qui ignorant & errant; vt qui & ipſe circumdatus eſt infirmitate,*

te, & propterea debet exorare atque offerre, quemadmodum pro populo, ita etiam pro ſemetipſo pro peccatis. Qui non ſumat ſibi eum honorem, ſed vocetur tamquam Aaron. Nam & Chriſtus non ſemetipſum clarificauit vt Pontifex fieret, ſed qui locutus eſt ad eum, Filius meus es tu, ego hodie genui te. Et alio loco: Tu es Sacerdos in æternnum, ſecundum ordinem Melchiſedech. Qui ſit miniſter & adiutor Dei, ac diſpenſator miniſteriorum eius: ſapientibus & inſipientibus debitor: vt fructum de profectu ouium conſequatur: cui datum eſt miniſterium reconciliationis, & poſuit Deus verbum reconciliationis in ore eius: qui legatione fungatur pro Chriſto, tamquam Deo exhortante per os eius: qui Chriſti bonus odor ſit Deo, in his qui ſalui fiunt, & in iis qui pereunt: quem vult eſſe virum ſine crimine, ſobrium, ornatū, prudentem, hoſpitalem, doctorem, caſtum, ſanctum, continentem, amplectentem eum qui ſecundum doctrinam eſt, fidelem ſermonem; vt potens ſit exhortari in doctrina ſana, & eos qui contradicunt arguere: qui exemplo ſit fidelibus, in verbo, in conuerſatione, in charitate, in fide, in caſtitate. Cui ſubeſſe oporteat, tamquam ipſi Domino.

1. Par. 23.
Pſal. 2.
Pſal. 109.
1. Cor. 3.
1. Cor. 4.
Rom. 1.
2. Cor. 5.
2. Cor. 2.
1. Tim. 3.
Tit. 1.
1. Tim. 4.
Heb. 13.

De cuius officio & dignitate, inter cæteros Patres & viros illos Apoſtolicos, CLEMENS Petri ſucceſſor cùm diſſereret, Omnis ſacræ ſcientię eum cuſtodem eſſe dixit, mediatorem Dei & hominum, in eo quod ad eum facit miniſterio; doctorem pietatis, ſecundum Deum parentem noſtrum, qui per aquam & Spiritum regeneret nos in ius adoptionis filiorum Dei: Principem & Ducem populi Dei, Regem atque Dinaſtam θεὸν ἐπίγειον, hoc eſt, poſt Deum, terreſtrem Deum, cui à nobis primus debeatur honos; de eo enim, & illi ſimilibus, ſcriptum eſſe docet: Ego dixi, Dij eſtis, & filij altiſſimi omnes vos. Et illud: Dijs non maledices. Qui primum in omnibus locum teneat; diuini

Conſt. Apoſt. lib 2. cap. 30. Ex S. Clemente.
Pſal. 18.
Exod. 20.

uini honoris, quantū homini fas eſt, particeps; vniuerſi cleri caput; totius autem populi, in his quæ ſunt ad Deum, princeps. *Pauli autem eorum arcanorum, quæ homini non eſt fas proloqui, vnicus & germaniſſimus interpres Dionyſius Areopagita, quem poſt Apoſtolos Theologorum principem docti appellare ſolent,* Epiſcopum *dicit eſſe* Virum diuinum, diuino numine afflatum, qui omni ſacra diſciplina ſit præditus, perficiens ea quæ perficiuntur, omnemque Sacerdotalem doctrinam complexus: tradens item ſacra pro cuiusq; eorum dignitate, qui ſcienter & integrè pręditi ſunt Sacerdotum perfectione atque virtute; & in quo omnis, quæ eum attingit Hierarchia, purè abſoluitur & cognoſcitur.

Ex S. Dionyſio.
2. Cor. 12.
Dionyſ. de Cæleſti Hierar. cap. 1.

Cùm enim ex doctrina Apoſtolica tres functiones, operationes, atque perfectiones, vniuerſi Eccleſiaſtici ordinis ſtatuat, Incipientium καθάρσιν καὶ διάκρισιν: quaſi dicas, purgantem, ac diſcernentem, & ſeparantem vim; quæ inſtituendis Cathecumenis, ac illis qui primò initiantur, comparata eſt. Deinde eorum, qui inſtituti ſunt ſacrum φωτισμὸν, hoc eſt, illuminantem virtutem; quæ illis, qui per Baptiſmum ad diuinum & cæleſte lumen adducuntur, inſeruit. Vltimam autem, & cæteras in ſe complexam, omnium nobiliſſimam ac perfectiſſimam diuinam τελείωσιν: ideſt, eorum qui illuminati ſunt, ac ad ſupremam perfectionem tendunt, per ſacra myſteria & cæleſtem doctrinam, perfectionem atque conſummationem. Et primam quidem illam functionē τῶν λειτουργῶν: hoc eſt, miniſtrantium eſſe dicit: ſecundam τῶν ἱερέων, ideſt, Sacerdotum ac Presbyterorum: tertiam, vtraſq; in ſe complexam, diuinorum Hierarcharum atque Pontificum. hocq; illud eſt, quod in diuino Hierarcha, omnem, quæ eum attingit, Hierarchiam purè abſolui et perfici docet. Sacra enim lex eſt diuinæ Hierarchiæ, per prima & ſumma, ea quæ poſteriora ſunt, ad diuiniſſi-

niſſimum deduci lumen : quæ quidem lex diuina eſt in omnibus ipſius creaturis, tàm quæ aſpectu ſentiuntur, quàm quæ aſpectum ſuperant, præclariſſimè inſtituta. Et inferiores quidem ordines, ad ſuperiora tranſilire non poſſunt; diuiniores autem virtutes ſecundum ſuas proprias perfectiones, eas quæ inferiores ſunt, in ſe complectuntur. Diuus verò Ignatius Ioannis Diſcipulus, eundem ita definit : Vt Epiſcopum eſſe dicit, qui omni principatui & poteſtati ſupereminet, & quoad homini licet, imitator Chriſti veri Dei; princeps Sacerdotum, imaginem Dei referens: Dei quidem propter Principatum, Chriſti vero propter Sacerdotiũ. Nec enim Rege quiſquam præſtantior, aut quiſquam ſimilis ei, in rebus creatis; nec Epiſcopo quicquam maius in Eccleſia, qui Deo conſecratus eſt, pro totius mundi ſalute: quem qui honorat, à Deo honorabitur; qui ignominia afficit, à Deo punietur: ſine quo nihil faciendum cenſet earum rerum, quæ ad Eccleſiam ſpectant, neque baptizandum, neque offerendum, neque Sacrificium immolandum, neque Oblationem celebrandam, neque coniugij vnitatem faciendam, vt coniugium ſit ſecundum Deum, non ſecundum carnem. Qui vbi comparet, ibi omnis ſit Chriſtiani populi multitudo; quemadmodum vbi Chriſtus, ibi omnis aſtat exercitus cœleſtis; veluti Imperatori poteſtatis diuinæ, omniſq; intellectualis naturæ gubernatori diſpenſatorique; quem reuereri oportet vt Chriſtum. Sic enim nobis præcipiunt diuini Apoſtoli. Cui qui non obtemperet, ille ſine Deo eſt, pietatis expers, Chriſtum ſpernens, eiuſq; ordinationi reſiſtens; ſine quo nulla eſt Eccleſia, nulla Sanctorum congregatio: abſque cuius auctoritate qui agit, foris eſt, inquinatam habet conſcientiam, infideli deterior: qui enim Chriſti ſunt, Epi-

Ex S. Ignatio. in Epiſtola ad Smirnenſes.

ſcopi

ſcopi ſunt; qui verò ab illo declinãt,& cum impijs communionem amplectuntur, hi cum illis excindentur: nec enim Chriſti agricultura ſunt, ſed Diaboli ſemen. Sacerdotium enim eſt, omnium bonorum quæ in homine ſunt, ſupremus apex; qui aduerſus illud facit, non hominem ignominia afficit, ſed Deum & Chriſtum Ieſum primogenitum, qui natura ſolus eſt primus & ſummus Sacerdos. Laici enim Diaconis, Diaconi Presbyteris, Presyteri Epiſcopis, Epiſcopus Chriſto, vt ipſe Patri, ſubijcitur. *Quem eundem Epiſcopum, Nazianzenus, atque ſacer Baſilius, duo Catholicæ religionis clariſſima lumina, illis pulcherrimis & veriſſimis depingunt coloribus; dum eum* Angelum Dei, candelabrum in Eccleſia Chriſti, Sacerdotem incruenta Sacrificia offerentem, illuſtrem animarum cuſtodem, magni Dei figmentum in manibus ſuis portantem, Deum hominibus conciliantem, immortalis vitæ Doctorem, magnam vocem & tubam, ſermonum Regalium viuificantem virtutem, columnam & firmamentũ in domo Dei, ſcopulum eminentem, qui omnes fluctus errorum & perſecutionum excipiat, frangat, & à populo Dei arceat: terrorem Hæreticorum, cuſtodem Patriarum Legum, omniſq; nouitatis hoſtem; ſecurim petram ſcindentem, linguam flumini irriganti ſimilem, cordis profunditatem, fulgur celeritatis, ſacri conſilij apicem, ſermonum myſticorum interpretem, ignem malæ & vitioſæ materiæ purgantem, ventilabrum quo à grauibus dogmatibus leuia diſcernuntur, gladium vitijs radices excindentem, percutientibus Adamantem, diſſidentibus omnia inungentem Magnatem, veteris vitæ & doctrinæ exemplum appellare ſolent; quem item omnes neceſſitatum ſuarum nominibus compellent. Vt Virgi-

Ex ss. Baſilio, & Greg. Nazianz.

Naziãzenus in Apologetico primo. Et in oratione de laudib. Athanaſij. In funere item parentis: In exhortatione ad Epiſcopos.

Baſilius in Epiſt. 61.

Virgines pronubium laudent, Coniuges moderatorem, Monachi legiſlatorem, ſimplices itineris ducem, ſpeculationi dediti Theologum, hilares frenum, calamitoſi conſolatorem, canicies baculum, iuuentus magiſtrum, pauperes ſuppeditatorem, diuites diſpenſatorem, viduę patronum, pupilli patrem, peregrini hoſpitem, fratres fratrum amatorem, ægrotantes medicum, ſani valetudinis cuſtodem; omnes denique eum, qui omnia omnibus factus eſt, vt omnes lucrifaciat. *Quem oues ſuæ ad il-* 1.Cor.9.
lud tribunal, in quo & ſermo, & actio, & cogitatio cuiuſque noſtrum, iuſta Dei tritura expendetur, cùm ipſe Deus ad iudicandam terram ſurrexerit, vocaturæ ſunt; vt qui ita fidem ſeruarint, virtutemq́; coluerint, vt ab illo imbuti ſunt. Quòd ſi rectè
exequuti ſumus, *inquit Cyrillus*, recipiemus mercedem, *Cyrillus epiſtola 6.*
immo & laudem conſequemur: ſi verò aliter & peruer- Ex S.Cyrillo.
sè, quæ nobis flammæ ad ſupplicia ſufficient? Audiemus
enim illud: Terram meam perdidiſti, & populum meum *Iſa.* 14.
occidiſti. Et laicorum quidem quiſque pro ſua vita rationem reddet; nos autem, quibus Sacerdotum munus incumbit, non pro nobis ipſis dumtaxat, ſed ſimul pro vniuerſis in Chriſtum credentibus, cauſam dicemus. *Tanti igitur, & tàm ſublimis ſponſi, hæ ſunt nuptiæ: nam plura in eam partem dicere, nec res ipſa, nec tempus patitur.*

Sponſor autem quis? non alius certè, quàm ipſe ſummus Sacer- PARS II. Libri.
dos & Pontifex Chriſtus Dominus; quem Diuus Ignatius pri- Nuptiarũ Epiſcopaliũ Spõſor Chriſtus, & cõſecrator.
mogenitum, & ſolum natura τοῦ πατρὸς ἀρχιερέα *vocat; quem*
Dionnyſius θεαρχικὸν καὶ πρῶτον ἱεροτελεστὴν, *hoc autem eſt, diui-* Cap. 5. de Eccleſiaſt. Hierarchia.
num & primum conſecratorem appellare ſolet. Primus enim Pontifex, primus Hierarcha Eccleſiæ ſuæ, Chriſtus eſt Dominus. Hic ex vniuerſa illa diſcipulorum turba, quæ illum ſequebatur,

elegit duodecim; quos Apoſtolos nominauit; quos poſtea ad cœnam
primò, deinde in cælos aſcenſurus, Pontifices & Sacerdotes illis ver
Ioan. 20. *bis, illa cæremonia, creauit atque conſecrauit:* Sicut miſit me
uiuens Pater, ita & ego mitto vos. Hoc cùm dixiſſet, in-
ſufflauit, & dixit eis: Accipite Spiritum ſanctum; quo-
rum remiſeritis peccata, remittuntur eis; & quorũ reti-
Epheſ. 4. nueritis, retenta ſunt. *Hic idem dicit Paulus:* Aſcendens
in altum, dedit dona hominibus. Et ipſe dedit quoſdam
quidem Apoſtolos, quoſdam autem Prophetas, alios
verò Euangeliſtas, alios autem Paſtores & Doctores, ad
conſummationem Sanctorũ, in opus miniſterij, in ædi-
ficationem corporis Chriſti; donec occurramus omnes
in vnitate fidei, & agnitione filij Dei, in virum perfe-
ctum, in menſuram ætatis plenitudinis Chriſti. *Huic*
primo & ſummo Conſecratori, Petrus cum omni multitudine fra-
Act. 1. *trum, præſentauit Ioſephum, qui vocabatur Barſabas, qui cogno-*
minatus eſt Iuſtus, & Matthiam, cum illa præfatione: Tu Do-
mine, qui corda noſti omnium, oſtende quem elege-
ris ex his duobus vnum, accipere locum miniſterij hu-
ius, & Apoſtolatus, de quo præuaricatus eſt Iudas, vt ab-
Chriſtus adeſt nuptijs Epiſcopalibus. iret in locum ſuum. *Non ſolùm autem hic Conſecrator eſt, ſed*
etiam ipſe præſens huic negocio adeſt. Si enim vbi fuerint duo
Matth. 18. vel tres, *inquit Ambroſius*, ibi ſe futurum promiſit: quan-
De iis qui myſterijs initiantur cap. 3. tò magis vbi eſt Eccleſia, vbi myſteria ſua ſunt, inuoca-
tus precibus Sacerdotum, ibi dignabitur ſuam imparti-
re præſentiam. Credamus igitur diuinitatis hic adeſſe
præſentiam. Operationem credimus, præſentiam non
credemus? vnde ſequeretur operatio, niſi præcederet
Epiſcopus cõſecrãs eſt inſtrumentum Chriſti. ante præſentia? *Huius autem Hierarchæ, quem ſummo loco*
conſediſſe videtis, manus nihil aliud ſunt, quàm viſibile inſtru-
mentum, externumq; ſignum & ſymbolum illius inuiſibilis Spon-
ſoris

ſoris & conſecratoris Ieſu Chriſti. Ideoq; ſummum & principem, tamquam ſummi & principis Miniſter & Vicarius, in tota Eccleſia obtineat locum: Ideo omnes, ſiue Presbyteri, ſiue Epiſcopi, ſubmiſsè ante illum inclinant capita ſua. Ideo hic ipſe Conſecrator nihil omninò vel dicit, vel agit, non denique ſe loco mouet, niſi primùm ope & auxilio impetrato deſuper à Patre luminum; à quo omne datum optum, & omne donum perfectum promanat: ideo nihil ex ſua perſona loquitur, nihil ſua facit auctoritate. Iac. 1. Nam & Moyſes, *inquit Diuus Areopagita,* ſacrorum Legis myſteriorum interpres ac præfectus, non priùs Aaronem ad Pontificalem dignitatem extulit, quem alioqui Deo charum eſſe, ac dignum Sacerdotio, exiſtimauit; quàm ad id agitatus Deo conſecrationis principe, conſecrationis ritum & munus, vt Pontifex, executus eſt. Ibid. cap. 5.

Cogitandum eſt igitur diligenter & conſideratè, & illis qui conſecrari debēt, apud quem Antiſtitem atque Hierarcham ſe ſiſtant; apud illum ſcilicet, quem Iudicem viuorum & mortuorum aliquando conſpecturi ſunt. Cogitandum item & Regibus atque Principibus, omnibusq; illis, quibus Pontificis deligendi ac deſignandi poteſtas & auctoritas credita eſt; quem, & qualem virum, & quibus ex cauſis & meritis, huic tanto Pontifici & Hierarchæ offerunt, ne falſi & mendaces teſtes inueniantur apud Deum & homines. Neque enim facilè eſt Deum fallere, magnumq; Dei oculum, omnia cernentem, effugere. Illud item ſciendum, nihil huic ipſi Pontifici difficile, nihil arduum, nihil ad efficiendum impoſſibile; earum præſertim rerum, quarum adminiſter ac diſpenſator conſtitutus eſt, fore: qui tantum & tam potentem auctorem & conſecratorem habeat; modò ipſe ignauus & ocioſus eſſe nolit; modò ipſe officio ſuo non deſit; modò in omnibus cœptis ac inſtitutis ſuis, ad ſuum patronum & aduocatum recurrat. Fiducia quę Epiſcopo cōuenit.

PARS III. Libri. Nuptiarũ Epiſcopalium paranymphi Epiſcopi, & cõſecrationis teſtes.

SPonſore earum Nuptiarum èxplicato, ad Nymphoſtolos, ſiue Paranymphos, quos Latini Pronubos, nuptiarumq; auſpices, vocare ſolent: hoc autem eſt, exoratores, inſtructores, exornatoresq; nuptiarum, tranſeamus. Omnes Prouinciæ Epiſcopi hi eſſe debent. Sic enim prima Nicœna ſtatuit Synodus: Epiſcopum, *inquit,* conuenit, maximè quidem ab omnibus, qui ſunt in Prouincia, Epiſcopis ordinari. Si tamen hoc difficilè fuerit, aut propter inſtantem neceſſitatem, aut propter itineris longitudinem; tribus tamen omnimodis in idipſum conuenientibus, & abſentibus tamen pari modo decernentibus, & per ſcripta conſentientibus, tùm ordinatio celebretur. *Nam & Matthias præſentibus vndecim, in locum de quo præuaricatus eſt Iudas, ſufficitur; & Saulus, & Barnabas, eodem modo.* Erant, *inquit,* in Eccleſia quę eſt Antiochiæ, Prophetæ & Doctores; dixitq; Spiritus ſanctus: Segregate mihi Saulum & Barnabam, in opus ad quod aſſumpſi eos. Tunc ieiunantes & orantes, imponentesq; eis manus, dimiſerunt illos. *Neque verò fruſtra & temerè, tot, & tantis teſtibus, hoc ipſum nititur Coniugium. Cùm enim Epiſcopus dux ſit cæcorum, medicus ægrorum, doctrinæ cuſtos, forma gregis; prouidendum erat diligenter, ne in ipſo duce aliquid erroris, in medico peſtis & ægritudinis, in doctore & magiſtro ſtultitiæ & ignorantiæ, in forma & exemplo gregis, aliquid turpitudinis & deformitatis inſit; ne mercenarius pro paſtore, ne lupus pro ſtabulario, ne fur & latro pro Doctore ſubrepat.* Si enim oculus fuerit nequam, totum corpus tenebroſum erit. Si lumen tenebræ ſunt, ipſæ tenebræ quales erunt? *Nihil earum rerum huius ſæculi Hæretici faciunt. Vanæ quis gloriæ ac popularis auræ æſtro percitus: iræ ac odij facibus accenſus: libidinis & cupiditatis ignes non ferens: duro telo paupertatis preſſus: auſus quid breuibus Gyaris & carcere dignum:*

Act. 1.

Act. 13.

Matth. 6.

gnum: ad iſtos confugit, ſe Ducem, Doctorem, Hierarcham conſtituit: accipitur, auditur, laudatur, omniaq; flagitia illi facilè condonantur, modò impia dogmata & ipſe ſequatur, & alios doceat. Ideo ſemper paruuli fluctuantes ſunt, ideo circumferuntur omni vento doctrinæ, in nequitia hominum, in aſtutia ad circumuentionem erroris: ideo nunquam ſibi conſtant: ideo nuſquam locum habent, vbi conſtanter defigant pedem. Ephеſ. 4.

ET pronubi quidem noſtrarum nuptiarum ſunt hi, Circumſtātiæ autem illæ. Tempus quidem, diei Dominici, hora tertia. Idq; vetuſtiſſimo more. Solam enim maiores noſtri, *inquit ſacer Leo*, reſurrectionis Dominicæ diem eo honore dignam iudicauere, vt Sacerdotes qui ſumantur, hoc die potiſſimùm conſecrentur: nam quicquid eſt à Domino inſigniùs conſtitutum, in huius diei dignitate eſt geſtũ. In hac mundus ſumpſit primum exordium: In hac per reſurrectionem Chriſti, & mors interitum, & vita accepit initium: In hac Apoſtoli à Domino prædicandi omnibus gentibus tubam ſumunt, & inferendum vniuerſo mundo ſacramentum regenerationis accipiunt: In hac congregatis in vnum diſcipulis, Dominus dixit: Accipite Spiritum ſanctum; quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis: & quorum detinueritis, detenta ſunt. In hac denique promiſſus à Domino Spiritus ſanctus aduenit: Et repleti ſunt omnes Spiritu ſancto, & cœperunt loqui varijs linguis, prout Spiritus ſanctus dabat eloqui illis: vt cœleſti quadam regula inſinuatum & traditum nouerimus, in illa die celebranda nobis eſſe myſteria Sacerdotalium benedictionum, in quo collata ſunt omnia dona gratiarum.

PARS IV. Libri. Conſecrationis tempus. Epiſt. 82 89. Ioan. 20. Act. 2.

Locus autem, Templum Deo conſecratum, Altare Ieſu Chriſti: Nam & illi primi Diuini Hierarchæ atque Pontifices ſancti Conſecrationis locus.

Apoſto-

Apoſtoli, erant in Cœnaculo amplè & magnificè inſtructo, erant ad cõmunem menſam, tùm quando Sacerdotes & Pontifices creati ſunt. Cœna enim facta, veteri & typico Sacrificio & Sacerdotio perfecto atque conſummato, Lege charitatis & humilitatis per ſubmiſſam lotionem pedum firmata, nouo reficiuntur cibo, atque ex nouo bibunt calice; nouum inſtituitur Sacrificium; noui recentis Sacrificij Miniſtri ac Sacerdotes: ita vt menſa illa cæleſtibus refecta dapibus, pars inaugurationis & conſecrationis eorũ fuerit. Eodem modo, dum Saulum, & Barnabam in opus miniſterij elegit Spiritus ſanctus, dicit Scriptura: Miniſtrantibus illis Domino, (quod Græcis myſticam ſignificat oblationem) & ieiunantibus, id factum eſſe. *Indeq; profectum eſt, vt nulli Ordines ſacri, ex illis qui maiores dicuntur, ſine hac menſa, ſine hoc altari, ipſaq; ſacrorum myſteriorum communicatione & oblatione conferantur: quod iam tùm ab Apoſtolorum temporibus profectum, & inſtitutum eſſe, teſtis eſt Diuus Areopagita, qui dicit:* Nullum licere Sacramentum perfici Hierarchici muneris, abſque diuina Euchariſtia. *Hoc ſiquidem Sacramentum, omnium bonorum fons eſt & origo; per hoc tamquam per mundiſſimum canale, omnes perferuntur gratiæ, vt ſint in fontem aquæ ſalientis in nobis in vitam æternam. Huius Sacramenti ritè conficiendi cauſa, omnes ſacri Ordines inſtituuntur, & per hoc firmantur. Hoc myſterium eſt omnium diuinorum operum ac myſteriorum arabo, & vltima obſignatio.*

Ioan. 13. Sacrificiũ ad cõſecrationẽ. — *Act.* 13. — Cap. 3. de Eccleſiaſtica Hierarchia. — Ioan. 4.

PARS V. Libri. Conſecrationis partes ſingulæ. Ducitur Epiſcopus cap. 1. quantę partis.

CVm igitur nobis demonſtratum ſit, inter quos hæ ipſæ nuptiæ contrahantur; quis nuptiarum Sponſor; qui auſpices & pronubi; quis locus et tempus: nunc modum ipſum, in quo ſumma huius argumenti conſiſtit, deſponſationis eius texamus. Adducitur igitur imprimis nouus Sponſus ab exoratoribus atque pronubis, ad diuinum Hyerotelcſtem. Neque enim primis illis cæleſtibus, ac

vere

verè aureis temporibus inuadebantur Epiſcopatus, neque illi qui Epiſcopi creabantur ſpontè currebant, aut Epiſcopatus fraude & violenter occupabant; ſed quærebantur, ſed ducebantur, ſed vi & precario pertrahebantur. Sic Baſilium deſerta et ſolos locos ſequentem, prodidit Chryſoſtomus: Baſilius Gregorium. Sic Aſtemius orientis Præfectus, Theodoſij mandato, dolo & inſidijs ipſum Chryſoſtomum capit, ac planè vinctum ad prehendendum Conſtantinopolitanum Patriarchatum mittit: Sic Gregorius Magnus alieno veſtitu in ſpelunca delituit, donec indicio igneæ columnæ proditus eſt: Sic Nilamon Monachus mortem ſibi potiùs à Deo impetrauit, quàm vt à Theophilo ad Epiſcopatum pertraheretur: multi ſeipſos truncabant, ne Epiſcopi fierent. Quàm mœſta illa vox, Iſaiæ verbis vſurpata, Nazianzeni fuit, poſteaquam Epiſcopus Saſimorum creatus eſt: Super me, *inquit*, rurſus vnctio & Spiritus, & rurſus ego lugens & triſtis incedo. Nam profectò, *inquit*, ars quædam artium & ſcientiarum mihi eſſe videtur, hominem regere animal, omniū maximè varium & multiplex. Vt quemadmodum in ſublimi & pendulo fune gradientibus, huc vel illuc deflectere minimè tutum eſt, nec quælibet parua inclinatio paruum periculum adfert; verùm eorum ſalus ac ſanitas in æquilibrio poſita eſt: ad eundem quoque modū vtramuis in partem quiſpiam, ſiue ob vitium, ſiue ob imperitiam propendat, haud leue periculū tum ipſi, tum ſubditis imminet, ne in peccatum prolabatur. *Nunc turba ruit. Neque cuiuſquam rei tanta ſeges & vbertas eſt, quàm vacante Epiſcopatu, candidatorū: tamquam non virtutis exemplū, ſed vitæ adiumentum & ſubſidium, hunc ordinem eſſe iudicent; ac non munus reddendæ rationi obnoxium, ſed imperium liberum ac referendarum rationum metu ſolutum. Et ideò verendum eſt, ne illud exaudiant: Ipſi regnauerunt, & non ex me: Principes*

In Apologetico ad patrem.

Iſa. 6.

In Apologetico primo. Epiſcopi pericula.

Oſeæ 8.

cipes extiterunt, & ego ignoraui. Quod metuo, ne ipſi fructus, atque hæc omnium rerum perturbatio, abunde doceat.

Ducitur ad Sponſorē c. 2. Candidus veſtitus. Matth. 22. *Ducitur igitur ad ſuum Sponſorem nouus Sponſus: ducitur autem in veſtitu & apparatu candido, propter deſignationem illius candidæ & nuptialis veſtis; ſine qua qui ingreſſus ad nuptias fuerat, eiectus eſt in tenebras exteriores.* Nemo enim magno & Deo, & Sacrificio, & Pontificatui, *dicit Gregorius*, dignus eſt, niſi qui priùs ſeipſum Deo hoſtiam viuētem & ſanctam exhibuerit, rationabilemq́; cultum gratum atque acceptum oſtenderit, Deoq́; Sacrificium laudis, ſpiritumq́; afflictum atque contritum obtulerit. *Veſtis ergo candida, innocentiæ velamina indicat. Ducitur in veſte & ornatu Presbyterali atque Sacerdotali. Neque enim in primeua illa Eccleſia licuit quemquam Epiſcopum creari, qui non per omnes Eccleſiaſticos gradus tranſierit, qui non per multos annos functiones omnium Ordinum exercuerit. Unde illa laus Cornelij apud beatiſſimum martyrem & Pontificem Cyprianum:* Non iſte, *inquit*, ad Epiſcopatum ſubitò peruenit, ſed per omnia Eccleſiaſtica officia promotus, & in diuinis adminiſtrationibus Dominum ſæpè promeritus, ad Sacerdotij ſublimè faſtigium, cunctis religionis gradibus aſcendit; nec, vt quidam, vim fecit vt Epiſcopus fieret, ſed ipſe vim paſſus eſt vt Epiſcopatum coactus exciperet. *Eodem modo Gregorius laudat Athanaſium, laudat Baſilium. Athanaſium quidem:* Cunctis, *inquit*, Eccleſiaſticorum graduum muneribus deinceps perfunctus, Alexandrino populo, quod idem eſt ac ſi dixiſſet, vniuerſo terrarum orbi, præficitur. *Baſilium verò:* Ordine, *inquit*, & Spiritualis progreſſionis lege, hoc eum honore affecerunt. *Et adfert hac de re ſuum iudicium:* Nauticam legem præclaram cenſeo, quæ gubernatori primùm remos cōmittit,

In Apologetico primo.

Presbyteralis.

Lib. 4. Epiſt. 2. Per gradus ſacros ad Epiſcopatum veniendum.

In laudibus Athanaſij.

In laudibus Baſilij.

mittit, deinde ad proram collocat; ſicq; prioribus muneribus commiſſis, tandem eum poſt diuturnam maris verberationem ac ventorum gubernationem, ad gubernacula conſtituit. Eadem rei militaris eſt ratio. Miles primò, deinde Centurio, tùm Imperator, hic optimus ordo eſt; ijsq; qui ſubſunt imprimis conducibilis. *Sed & ipſe paſtor paſtorum Ieſus Chriſtus, per omnia primùm tentatus eſt pro ſimilitudine abſque peccato, priuſquam Pontifex factus eſt, vt poſſit compati infirmitatibus multorum.* Negocia enim oportet gerere Epiſcopum, *inquit Syneſius,* quæ ſimul omnes tangunt. Quæ enim communia omnium ſunt, vnum ipſum curare opus eſt, niſi criminibus omnibus obnoxius eſſe velit. Cùm inferiorum ordinum culpæ, *ſcribit S. Leo,* ad nullos magis referendæ ſint, quàm ad deſides negligentesq; rectores, qui multum ſæpè nutriunt peſtilentiam, dum neceſſariam vel neſciunt, vel diſſimulent adhibere medicinam. Quis autem ille eſt, *inquit Gregorius,* qui veritatis Antiſtitem & propugnatorem vnius dieculæ ſpacio, veluti ſimulachrum ex argilla, fingat; illum inquam, qui cum Angelorum claſſe & ordine futurus eſt; qui cum Archangelis Deum celebrabit; qui ad supernũ altare ſacrificia tranſmittet, ſimulq; cum Chriſto Sacerdotio fungetur; qui figmentum inſtaurabit, imaginemq; creatori ſiſtet, & ſuperno mundo opificem aget. Et quod maius eſt, dicam: Deus erit, & alios Deos efficiet. *Nunc autem illud euenit, quod idem Nazianzenus dicit:* Diſcipuli ſimul magiſtrique pietatis deſignantur: alios ante purgant, quam ipſi purgati fuerint: heri ſacrilegi, hodie ſacerdotes: heri extra ſancta, hodie ſanctorum arbitri & Antiſtites: veteres vitio, pietate rudes & recentes: (quòd gratiæ ac fauoris humani, non Spiritus

Heb. 4.

Apud Niceph lib. 14. cap. 55.

Epiſtola 3.

In Apologetico primo.

In laudibus Athanaſij.

opus eſt) qui cùm cætera omnia violenter peruaſerint, ad extremum ipſam quoque pietatem tyrannide præmunt: quorum non mores dignitati, ſed dignitas moribus fidem aſtruit, ordine admodum præpoſtero: qui denique plura pro ſuis, quàm pro populi ignorantijs, ſacrificia debeant. *Ideo nihil rectò ordine, nihil canonicè, nihil more veteri in Eccleſijs geretur. Cùm primùm curandũ erit; vt Eccleſia digni ſimus; deinde ſacrario; & ita demum præfectura. Sanxit hoc vetuſtiſſimum Sardicenſe Concilium, in quo*
Cap. 13. *Oſius Epiſcopus ſic loquitur:* Si fortè aut diues, aut ſcholaſticus de foro, aut ex adminiſtratione Epiſcopus fuerit poſtulatus, vt nõ prius ordinetur, niſi ante & Lectoris munere, & officio Diaconi, aut Presbyteri, fuerit perfunctus; ita per ſingulos gradus, ſi dignus fuerit, aſcendat ad culmen Epiſcopatus. Poteſt enim per has promotiones, quæ habebunt vtique prolixum tempus, probari qua fide ſit, qua modeſtia, qua grauitate & verecundia; & ſi dignus fuerit probatus, diuino Sacerdotio illuſtretur: quia conueniens non eſt, nec ratio vel diſciplina patitur, vt temerè & leuiter ordinetur, aut Epiſcopus, aut Presbyter, aut Diaconus, qui neophytus eſt: maximè cùm & magiſter gentium beatus Apoſtolus, ne hoc fieret, denunciaſſe & prohibuiſſe videatur; ſed hi, quorum per longum tempus examinata ſit vita, & merita
Cæleſtinus in Decreto ſua Sanctionis. fuerint comprobata. *Sanxerunt hoc idem Sanctiſſimi Pontifices, Cæleſtinus, Leo, Gelaſius, Nicolaus primus.* Quid proderit per ſingula Clericos ſtipendia militaſſe, *inquit Cæleſtinus,* & omnem egiſſe in domeſticis caſtris ætatem, ſi qui ſunt ex laicis, his præfuturi quæruntur? *Pulcherrimè eam*
Leo in Decretalibus ſuis Cap. 33. *totã rem ſanctiſſimus explicat Leo:* Cùm omnis gradus militię Chriſtianę de incremẽtis profectuũ debeat æſtimari,

an poſſint cuiquam maiora cõmitti? Meritò beatorum Patrum venerabiles ſanctiones, cùm de Sacerdotũ electione loquerentur, eos demùm idoneos ſacris adminiſtrationibus cenſuere; quorum omnis ætas, à puerilibus exordijs vſque ad prouectiores annos, per diſciplinæ Eccleſiaſticæ ſtipendia cucurriſſet, vt vnicuique teſtimonium prior vita præberet: nec poſſet de eius prouectione dubitari, cui pro laboribus multis, prò moribus caſtis, pro actibus ſtrenuis, celſioris loci præmium deberetur. Si enim ad honores mundi ſine ſuffragio temporis, ſine merito laboris indignum eſt peruenire, & notari ambitus ſolent, quos probitatis documenta non adiuuant; quàm diligens & quàm prudens habenda eſt diſpenſatio diuinorum munerum & cæleſtium dignitatũ, ne in aliquo Apoſtolica & Canonica Decreta violẽtur: & his Eccleſia Domini regenda credatur, qui legitimarum inſtitutionum neſcij, & totius humilitatis ignari, non ab infimis ſumere incrementum, ſed à ſummis volunt habere principium: cùm valdè iniquum ſit & abſurdum, vt imperiti magiſtris, noui antiquis, & rudes præferentur emeritis? Omnis Eccleſiaſtica diſciplina reſoluitur, omnis ordo turbatur, dum in Eccleſia, qui nullum ſubierũt miniſterium, peruerſo eligentium iudicio, indebitum obtinent principatum. *Damnat plurimùm eo nomine Nicolaus primus Photium, qui laicus Conſtantinopolitanum affectabat Primatum:* Pridem, *inquit,* auditor eſſe debuit, & deindè inſtitutor: ſed hic docere priùs elegit, & deinde cœpit doceri; priùs ſanctificare curauit, ac deinde ſanctificari; priùs illuminare voluit, & poſtea illuminari. *eamq; ob cauſam & ipſum Photium, & eius conſecratorem Gregorium Syracuſanum, loco & dignitate mouit. Nam ſi quid*

Gelaſius in Decretalibus ſuis, Cap. 3.

Nicolaus Epiſtola 1. ad Michaelem Imperatorem.

ſecus aliquando fiebat, tum id vel ob ſummã neceſſitatem & excellentiam virtutis, vt in Nectario; vel imminentis periculi cauſa, vt in Taraſio; vel per miraculum cæleſtemq; deſignationem, vt in Ambroſio factum fuiſſe legimus. Proinde monet diligenter

Epiſt. 5. *idem Nicolaus Conſtantinopolitanam Eccleſiam:* Vt tales alere omni religione ſtudeat eruditos viros, qui ad eum cardinẽ honoris dignè ſubrogari poſſint. Quòd non ſolùm, *inquit,* in tanto Patriarchatu obſeruari omnino debet, verùm etiam in ſingulis quibuſque ciuitatibus ex conſuetudine Canonica, magna cum cautela, ſeruatur & cuſtoditur.

Poſtulatur cap. 3. *Sic pertractus, ſic veſtitus, ſiſtitur principi Hierarchæ, magnite ſacroſancti Tabernaculi adminiſtro, nouus Sponſus poſtulatur.*

Epiſcopus poſtulandus. *Poſtulari enim debet Epiſcopus, non poſtulare.* De Dei enim &

Lib. 4. Epiſtola 2. Chriſti eius iudicio, *dicit Cyprianus,* De Clericorum omnium teſtimonio; de plebis, quæ adeſt, ſuffragio; & de Sacerdotum antiquorum & bonorum virorũ collegio; loco & gradu Cathedræ Sacerdotalis vacante; Dei voluntate, atque omnium conſenſione, creari & conſecrari debet Ediſcopus. Poſtulat, *dicunt ſacri Pronubi,* Reuerenme Pater, ſacra mater Eccleſia Catholica, vt hũc pręſentem Presbyterum ad onus Epiſcopatus ſubleuetis. *Illud apertè declarantes, neque Reges, neque Principes, neque plebem, aut ciuitatis magiſtratum, ſed Hierarchicam ordinationem atque benedictionem Epiſcopum conſtituere; illorum teſtimonium tantum, huius auctoritatem eſſe.*

Examinat. cap. 4. *Sic cõſtituto et poſtulato nouo Sponſo, cùm rectè norit ſacer Antiſtes, plenas nuptias tribus quaſi contineri partibus,* Fide, Sacramento, & Prole: *Ne quid feſtinè & properè faciat, neve cito*

1. Tim. 5. *cuiquam, iuxta Apoſtoli præceptum, manus imponat, ſecundum Decretum Carthagineñ. Concilij: primùm ad examen fidei, quod*

tam-

tamquam fundamentum & baſis totius ædificij eſt, ſeſe confert.
Fides autem cùm primùm in ſenſu eluceſcere debeat, deinde in moribus, ad vtrumque doctrinæ genus explorandum ſe confert; tàm quòd in ſermone, quàm quòd in opere vitæq; exemplo conſiſtit. Et primùm de primo genere fit inquiſitio. Num doctrinam veteris & noui Teſtamenti, cuius magiſter & interpres eſſe debet, rectè norit? Abſurdum enim eſt, *inquit Gregorius*, & ſalutis Doctorem, & Antiſtitem, ſalutis principia ignorare. *Et num prudentiam ſuam, quantum illius capax eſt natura, diuinæ Scripturæ ſenſibus accommodare velit? Quod dum ſanctè profeſſus fuerit, proponitur illi vniuerſæ fidei ſumma; eorum præſertim capitum, quibus vniuerſa religio Chriſtiana continetur: Summæ ac diuiniſs. Trinitatis confeſſio; incarnationis, ſalutiſque noſtræ œconomia; ſpes vitæ & reſurrectionis futuræ; Sanctorum communio; ac vnius ſanctæ Catholicæ & Apoſtolicæ Eccleſiæ auctoritas: vbi illa maximè inculcari ſolent, quæ aliquo modo praua & inſidioſa Hæreticorum curioſitate & malitia, eo tempore in dubium ſunt vocata, aut quæ aliqua labe inſidiator ſalutis noſtræ aſperſit Diabolus; ne quid ex communi contagione contraxerit ille, qui cæterorum norma & regula eſſe debet. A ſenſu ad mores transfertur oratio, proponuntur ſumma capita muneris Epiſcopalis; & num ea ſeruare, in eiſque ſeſe exercere ac elàborare velit, ab eo ſummo exequitur ſtudio. Maximè* num tam exhibere paratus ſit, *vt dicit Bernardus*, quàm exigere obedientiam; vt tantam occupaturus ſedem, illud recognoſcat primus Centurionis: Et ego, *inquit*, ſum homo ſub poteſtate, habens ſub me milites. Vt prius agnoſcat ſe hominem quàm potentem, quò propriæ ſubiectionis experimento diſcat ſua moderari imperia. Nam & conditor Cæſaris, Cæſari non cunctatus eſt reddere cenſum. Quæ enim à Deo ſunt, ordi-

Doctrina Epiſcopi.

In laudibus Athanaſij.

Fides.

Obſeruantia Canonũ, &c. & obediẽtia.

Ad Henricũ *Senonenſẽ Archiepiſcopum Epiſt. 42.*

Iac. 7.

Matth. 22.

Rom. 13. ordinata ſunt. Viderint ergo huius rei diſſuaſores, quale ſit Dei ordinationi reſiſtere. Plurimũ ſe Epiſcopo deferre putant, cum eum Chriſto preferre conantur: ipſo reclamante, Non eſt ſeruus maior domino ſuo. Quod non dedignatus eſt magiſter & dominus, talis præſertim, indignum ſibi iudicabit ſeruus bonus, & deuotus diſcipulus? Stupenda inſania. Animarum non cunctor turbas mihi cuſtodiendas colligere, & vnum ſuper me grauor proprium habere cuſtodem? Illi etſi honorant, onerant: hi non tam premunt, quàm protegunt. Quis dabit mihi centum in mei cuſtodiam deſignari paſtores? Quantò plures ſentio mei cuſtodiam gerere, tantò ſecurior exeo in paſcua. Principem te conſtituerunt, eſto inter illos tamquam vnus ex illis. Vt te putemus tamquam vnum ex illis, videamus te tam exhibere paratum, quàm exigere obedientiam; videamus tam libenter præpoſitis obtemperare ſubiectũ, quàm imperare ſubiectis. Quod ſuperiori non præſtitiſti, ab inferiori non petas.

Ioan. 13.

Eccleſ. 32.

Ex Pontificali. *Interrogatur ergo;* Num ea, quæ ex diuinis Scripturis legit & intelligit, plebem cui ordinandus eſt, & verbis & exemplis docere velit? Num Traditiones orthodoxorum Patrum, ac Decretales Sanctæ & Apoſtolicæ Sedis conſtitutiones venerãter ſuſcipere, docere, ac ſeruare? Num B. Petro Apoſtolo, cui à Deo data eſt poteſtas ligandi ac ſoluendi, eiuſq; Vicario Domino noſtro, ſuiſq; ſucceſſoribus Romanis Pontificibus fidem, ſubiectionem & obedientiam ſecundum Canonicam auctoritatem per omnia exhibere? Num mores ab omni malo temperare, & quantum poterit, Domino adiuuante, ad omne bonum cõmutare: caſtitatem & ſobrietatem, cum Dei auxilio, cuſtodire & docere: diuinis ſemper

nego-

negocijs mancipari, & à terrenis negocijs vel lucris tur pibus alienus eſſe (ne ſcilicet oculos, qui moderandis greſſibus præeunt, cura pulueris obſcuret: *Caput namque ſubiectorum ſunt cuncti, qui præſunt: & vt rectè valeant pedes itinera carpere, hæc proculdubio caput debet ex alto prouidere:)* Num humilitatem & patientiam in ſcipſo cuſtodire, & alios ſimiliter docere velit? pauperibus itèm & peregrinis, omnibusq́ indigentibus, propter nomen Domini, affabilis & miſericors eſſe?

Orationes ſuper Epiſcopũ cap. 5.

Quæ omnia vbi ille ſanctè, & bona fide ſeruaturum ſe, quantum humana fert conditio, promiſerit; ſumma eius oneris, quod ſubeundum eſt, ob oculos illi, tamquam in compendio, ponitur: Epiſcopum oportere iudicare, interpretari, conſecrare, ordinare, offerre, baptizare, & confirmare. *Quod onus cùm non ſit humanarum virium, ſed & Angelicis ipſis humeris ſit ſublimius, cùm ab eo ſolo nobiſcum portari poſſit, à quo eſt omnis ſufficientia noſtra: conferunt ſe omnes, Conſecrator, ſimul Sponſus, Pronubi, ac tota Eccleſia, ad communem orationem. Et vt ſe recognoſcant eſſe ciues ſanctorũ, domeſticos Dei, populum ſupernæ Hieruſalem, adiungunt orationes & ſupplicationes Sanctorum; vt quod eorum fragilitas non poteſt, iſtorum victorialis auctoritas impetret; vt qui iam ſunt ſecuri de ſuis, ſint ſolliciti de noſtris. Super nouum igitur Sponſum, pronum ante conſpectum Dei iacentem, Deum Patrem, ac Chriſtum Dominum exorant:* vt illi viro, vtilitati Eccleſiæ prouidens, benignitas omnipotentis Dei gratiæ ſuæ tribuat largitatem: vt illum benedicere, ſanctificare, & conſecrare ipſe dignetur.

Epiſcopi officia præcipua ex Pontific.

2. Cor. 3.

Epheſ. 2.

Ex Pontif.

Prius onus Epiſcopale cõſiderandũ viresq́; expẽdendæ antequam ſuſcipiatur.

Quo loco diligenter mihi ſunt commonendi illi, qui aliquando hoc tantum munus ſubire debebunt; vt non tùm primùm vbi ad diuiuum ſiſtuntur Hierarcham, de his ipſis muneris & functionis ſuæ partibus cogitent; hisq́; rebus, quæ illis credenda, ſeruanda,

docen-

docenda, vindicanda proponuntur, ſed longè ante vires ſuas explorent. Si enim tunc primùm, *inquit Bernardus*, hæſitare incipias, id quidem ſerò. Ante, Iuxta conſilium Saluatoris, ſediſſe debueras, ante æſtimaſſe opus, metiri vires, ponderaſſe ſapientiam, merita comparaſſe, ſumptus computaſſe virtutum. *Quid enim indigniùs eſt? quid maiore pœna dignum? quàm in conſpectu Dei et Angelorum eius, in conſpectu Eccleſiæ uniuerſæ, id ſe ſcire profiteri, quod ignores; id velle, quod nolis; id poſſe, quod nullo modo poſſis? Non tum igitur hæc talia cogitanda ſunt, dum iam diuino aſtamus Altari; ſed tùm, dum ambitioſè diſcurrimus, prenſamus, cælum & terram, modò optatis potiamur, miſcemus. Neque enim erit adeò deſperatus & perditus animus; qui ſi maieſtatem et amplitudinē earum rerum ſecum diligentiùs conſiderauerit & expenderit, qui non concidat, qui ſe dare præcipitem velit, qui ſententiam futuri iudicis, quam veluti manu ſua ſubſcribit, non exhorreſcat. Ne illud exaudiat:* Neſcis quid petis. *Tu quidem coram me, atque Eccleſia hac, ore tuo profiteris, te velle & poſſe calicem meum bibere; vitam & mores meos imitari; curam & ſollicitudinem meam, quam in paſcendis ouibus meis ſuſcepi, ſtudio & diligentia tua exprimere; crucem meam ferre: cor autem tuum totum in vanæ gloriæ ſtudio occupatum, in lucro & quæſtu detentum, omni libidine & cupiditate ardens, ab his tuis promiſſis eſt alieniſſimum. Vt autem hi tam ſublimes honores in eius vanitatis homines conferantur, non eſt voluntas Patris mei; hæq; ipſæ ſedes & dignitates, alijs moribus ſunt præparatæ à Patre meo: Et hos quidem Conſecratores tuos, tamquam homines, diuini ſenſus & ſummæ rationis ignaros, fallere poteris; Deum autem, apud quem conſcientia nuda eſt, quem ignota non tranſeunt, occulta non fallunt, qui cognitor eſt ſecretorum et ſcrutator cordium, fallere numquam poteris. Eſt profectò hic metus omnium maximus, hoc periculum*

De Conſideratione lib. 2.

Luc. 14.

Matth. 20.

riculum omnium extremum; huic quidem certè, qui & operæ præclarè nauatæ magnitudinem, & rei infeliciter geſtæ, miſerum & pernicioſum exitum intelligit.

Iuuat hoc loco apponere partē eius examinis, quam ſecū inibat, priuſquam Pontificatum prehenderet, magnus ille Theologus Nazianzenus; vt ſit quaſi norma & exemplum, quod vnuſquiſque noſtrum, priuſquàm ad tantum munus accedat, ſecum expendere debeat. Quo tandem modo externum illud Sacrificium, illud magnorum myſteriorum exemplar, prȩſidenti animo ipſi offeram, aut quo modo Sacerdotis habitum nomenq; ſubibo, priuſquam manus pijs actionibus conſecraro; priuſquam creaturis rectè & ſanè, atque ac creatoris ſolùm admirationem, non autem ad detrimētum, oculū aſpicere aſſueſecero: priuſquā diſciplinę Domini aures ſatis aperuero, ac mihi adijcietur auricula nequaquam durè audiens, aureaq; inauris precioſo Sardio adſtricta; hoc eſt, ſapientis ſermo auri benè audiēti: priuſquam ore, labijs, & lingua, ita meipſum compararo, vt & ore aperto ſpiritū trahā, aut in myſteriorū dogmatum-

In Apologetico primo.

Miſſæ Sacrificium quomodo offerendum.

que pronunciatione, dilatato impletus ſpiritu fuero; & *Pſal. 118.*
labia, vt Sapientię verbis vtar, diuino ſenſu cōſtricta ha- *Pſal. 8.*
buero, addam etiā tempeſtiuè ſoluta: & denique lingua *Eccleſ. 21.*
exultatione perfuſa erit, diuinæq; melodię plectrū effe- *Pſal. 56.*
cta, ad Dei gloriā celebrandā ſeſe excitans, ſimulq; cum *Pſal. 136.*
eo diluculo exurgens, ac prę labore faucibus ipſis adhę- *Pſal. 17.*
rens: priuſquam pedes meos ceruorū ritu inſtructos & *Pſal. 39.*
prȩparatos, ad petrā firmaro, pioſq; & Deo gratos inceſ *Pſal. 72.*
ſus meos ita directos habuero, vt nec tātillū tēporis, nec *Rom. 6.*
vllo modo effunderentur: priùs deniq; quàm omnia cor *Pſal. 11.*
poris mēbra iuſtitiæ arma facta erint, omnēq; mortalita *Prou. 22.*
tem abiecerint, à vita abſorptā, ſpirituiq; loco cedentē?

Ecquis porrò antequã puris & ignitis Dei eloquijs cor peruſtum habuerit, (id quod fit, cùm ſcripturæ ipſi aperiũtur) eaq; ſuper latitudinem cordis trifariam deſcripſerit? vt Chriſti mentem habeat, atque in theſauros promiſcuæ multitudini abditos, inuiſibiles, ac tenebroſos penetrarit; vt opes in ipſis conditas intueatur, alioſq;
1.Cor. 2. locupletes & copioſos efficere poſsit, ſpiritualia ſpiri-
Pſal. 26. tualibus conferens? Ecquis antequam Domini beneplacitum, ita vt par eſt, perſpexerit, templumq; eius vi-
1.Cor. 3. ſitauerit; vel potiùs Dei viui templum viuum factus fuerit, Chriſtiq; in ſpiritu domicilium? Ecquis antequam figurarum & veritatis cognationem & diſcrimen agnouerit, ab illiſq; ſecedens huic ſe adiunxerit; vt litteræ vetuſtatem fugiens, ſpiritus nouitati ſeruiat; atque à lege, quæ in litteræ abrogatione & abolitione ſpiritualiter expletur, ad gratiam purè planeq; tranſiliat? Ecquis antequam & vitæ probitate, & ſpeculatione, per omnes Chriſti appellationes ac vires & facultates, tàm ſubliminiores illas ac primas, quàm quas poſtremò humilioreſq; ſubijt, perrexerit, nimirum Dei, filij, imaginis, verbi, ſapientiæ, veritatis, lucis, vitæ, potentiæ, vaporis, defluxionis, ſplendoris, factoris, regis, capitis, legis, viæ, portæ, fundamenti, petræ, margaritæ, pacis, iuſtitiæ, ſanctificationis, redemptionis, hominis, ſerui, paſtoris, agni, Ponficis, victimæ, primogeniti ante creaturam, primogeniti ex mortuis, reſurrectionis? Ecquis, inquam, has res & nomina incaſſum audiens, nec dum commercio vllo cum verbo habito, nec ipſius, quatenus vnumquodque horum vero nomine appelletur, parti-
Pſal. 44. ceps factus? Ecquis denique antequam quieto animo,
1.Cor. 2. atque ab huius vitæ negocijs tranquillo fuerit, Deiq; ſapien-

pientiam, illam inquam, in myſterio reconditam, accipere norit, ſed ætate adhuc tenera ſit lacteq; alatur, nec inter Iſraëlitas adhuc numeretur, nec in Dei caſtris acieque recenſeatur, nec Chriſti crucem virilibus humeris ferre queat, immo nec præſtantius fortaſſe aliquod corporis membrum, ſit læto tamen alacriq; animo ſe Chriſti Eccleſiæ in caput conſtitui patietur? Nemo profectò, qui quidem conſilio meo ac iudicio ſtandum putabit. *Ex quo examine, illud tandem colligit et concludit*: Ac proinde, *inquit*, ſic mecum ipſe loquebar: Alius mercaturæ cauſa nauiget, & longa maria tranſmittat, & cum ventis fluctibusq; perpetuò colluctetur; magna vel operæprecia facturus, ſi ita caſus tulerit, vel pericula aditurus, quiſquis nimirum vel nauigandi peritia, vel negociandi arte excellit. Mihi verò melius atque optabilius eſt in terra quietem habenti, atque exiguum aruum & dulce ſulcanti, & lucra & mare procul ſalutanti, exiguo ac rigido pane vitam, vt potero, ſuſtentare, eamq; tutam tranquillamq; ducere, quàm ob ingentes quæſtus graue diuturnumq; periculum ſubire. Quemadmodũ enim magno & excelſo viro detrimenti loco habendum eſt, res magnas non aggredi, nec virtutem ad multos propagare, ſed in paruis leuibusq; rebus defixum hærere, ac velut magno lumine paruam domum illuſtrare; aut virilibus armis puerile corpus obtegere: ita contra paruo homini ſecuritas in eo conſiſtit, vt non magnopere ſeſe oneret, nec grauiori, quàm eius vires ferre queant, ſarcinæ caput ſupponens, ſimul & ridendum ſeſe propinet, & in periculum conijciat: quemadmodum ſcilicet nec alij cuiquam turrim ędificare conuenit, quàm ei, cui ad eam prorſus abſoluendam ſuppetunt facultates, vt

1. Cor. 3.

Heb. 5.

Nemo ſapiens læto animo creatur Epiſcopus.

Tranquillam vitã parcè ac duriter agere præſtat, quàm Epiſcopũ eſſe.

Luc. 14.

ſcriptura teſtatur. Meliúsq; eſt alijs, qui artis peritia pręſtent, habenas noſtri concedere, quàm indoctos & imperitos aliorum aurigas eſſe: præſtareq; candidam aurem ſubmittere, quàm ſtolidam linguam mouere. *Hæc Nazianzenus.*

Verùm dicet quis: ſpontè tantus honor ad me defertur, omnis cognatorum & agnatorũ manus cogit vimq; adfert, dementemq; fore prædicat, ſi tantam repudiauero dignitatẽ: at is vocat, penes quem eſt legitima vocandi poteſtas & auctoritas. Huic verò homini hac venuſtiſſima reſpondet ſimilitudine Chryſoſtomus: Etenim quæro ex te, ſi quem ſuſpicamur fabrũ eſſe, ad opus vocemus, ſequaturq; ipſe: deinde manus admouens materiæ ad ædificium paratæ, ligna, itemq, & lapides auertat, opus autem ſic coagmentet, ſic domum ædificet, vt ſtatim collapſura ea ſit, num ille ſeſe abundè hac defenſione tutaturus eſt; ſi dixerit, ab alijs ſe coactum, non etiam vltrò ad ædificandum acceſſiſſe? Certè nequaquam, idq; iure optimo: oportebat enim vel alijs ad id vocantibus pedem referre ac tergiuerſari. Itàne verò qui ligna ac lapides auertit faber, huic nullus prorſus ſuffugij locus, quò minus pœnas pendat: qui verò animas negligenter ædificans perdiderit, hiccinè alienam vim abundans ſibi ſuffugium præſidiumq; putabit? & quo id pacto non valdè ineptum atque abſurdum? nondum enim adijcio, nolentem à nemine compelli poſſe: ſed & ipſum volo vim fuiſſe immodicam perpeſſum, artibusq; varijs circumſeptum, vt in retia caderet. Hoccinè igitur illum à ſupplicio eximet? ne obſecro; ne eò vſq; nobis imponamus, neque ſimulemus ignorare nos ea, quæ vel admodum pueris nota eſſe poſſunt: reuera enim cum rationis reddendæ tempus aderit, ignoran-

Lib. 4. De Sacerdotio. Reſiſtere debẽt inhabiles licet vocati.

tiæ ſimulatio hæc nihil nobis allatura eſt præſidij. Principatum huiuſmodi nihil ipſe ambiuiſti, imbecillitatis tuæ conſcius? Probè id ac rectè. Oportebat ergo cum eodem hoc conſilio, vocãtibus etiam alijs, tergiuerſari. Annè cum te nullus vocaret, imbecillus tu, ac minimè idoneus eras: vbi primùm verò comperti ſunt qui honorem ad te deferrent, de repentè in valentem atque idoneum euaſiſti? Certè huiuſmodi res deridicula prorſus ac nugatoria eſt, eademq́; extremo etiã ſupplicio digna. *Hæc autem proferentes, non eos, vt cum Gregorio Romano Pontifice loquar, qui rectè poſſint deterremus, ſed ab appetitu tanti oneris cordis infirmitatem munimus, ne imperfecti quoque culmen arripere regiminis audeant: et qui in planis ſtantes titubant, in præcipitio pedem ponant.*

Abſoluto fidei examine, auguſtiore ſibiq́; peculiari magis nouus Sponſus induitur habitu. Calceatur pedes ad annunciandum Euangelium pacis; vt eat, non ſtet; laboret, non ocioſus deliteſcat. Induitur interioribus quibuſdam tunicis, interioris & occultæ deuotionis, innocentiæ & integritatis perfectionem denotantibus; cuius ſolus Deus purarum animarũ vnicus ſponſus inſpector eſt; et cuius ſuauitatem illi ſoli norunt, qui experiuntur: intus enim eſt qui iudicat, intus quod iudicatur, vt internorum cura in externorum nimia occupatione non minuatur. Induitur item Dalmatica, latas manicas habẽte. Oportet enim Epiſcopũ, ſicut Dei diſpenſatorem, hoſpitalem eſſe, benignum, liberalem, non turpis lucri cupidum. *Maioris enim peculij diſpenſatorem plura expendere oportet: qui diuitias opesq́; veras eſſe putet, ſi non ſtudio omni aliena bona corradat; ſed vti indigentiũ penuriã ſua liberalitate adimat, qui ſua cõmoda propinquorũ bona deputet.* Egentis enim mẽtẽ doctrinæ ſermo nõ ita facilè penetrat, *inquit,*

Veſtiturc. 6.
Sandaliorum ſignif.
Tunica.
Dalmatica.
Tit. 1.
Epiſcopi liberalitas.

Gre-

In ſecūda parte paſtoralis, cap. 7. *Gregorius*, ſi hunc apud eius animū manus miſericordiæ non commendat. Tunc autem verbi ſemen facilè germinat, quando hæc in audientis pectore pietas prædicantis rigat. *De quo illud dicatur*, Diſperſit deditque: *Non fiſco, non Hæretico, potenti & non factioſo ciui, non carni & ſanguini, non tenaci, & quæ numquam compleri poteſt, arcæ; tantò minus non libidini & cupiditati, ſed diſperſit dedit pauperibus: hoc eſt, ſeminaria futuræ pietatis & eruditionis extruxit; adoleſcentes præſtantes ingenio quàm plurimos domi, foriſque, opibus ſuis educauit: Paræcijs deſertis ac depopulatis Paſtores & Sacerdotes ſuis copijs aluit: redeuntes ab errore, benignè & liberaliter ſuſcepit; captiuos redemit; virgines orbas elocauit; peregrinos hoſpicio ſuſcepit; viduis, orphanis, morbo ac ætate fractis, opem tulit:* Diſperſit, dedit pauperibus; iuſtitia eius manet in ſeculum ſeculi, cornu eius exaltabitur in gloria: *Pſal. 111.*

Epiſt. 1. cap. 4. Fœnus hoc ſolum, *inquit ſanctus Leo*, aſpicere & exercere debemus; vt quod hic miſericorditer tribuimus, ab eo Domino, qui multipliciter & in perpetuum manſura retribuet, recipere valeamus. *Neque enim nos hæreditate poſſedimus Sanctuarium Dei, ſed alienæ ſortis diſpenſatores ſumus.* *Pſal. 82.* Cuius peculij vſus quidem, *inquit Bernardus*, eſt bonus, abuſio mala, ſollicitudo peior, quæſtus autem turpiſſimus. *Lib. 2. De conſideratione.* Diſpenſationis autem huius, *inquit Chryſoſtomus*, modus ille, ſi Eccleſiaſticæ facultates neque redundent, neque temporibus neceſſarijs deſint. *Verùm de munificentia Paſtoris ſatis. Adijcitur autem ornatus hic ſuper Sacerdotalem habitum, ad indicandas eas actiones atque operationes, quas ipſe præter alios Sacerdotes, peculiari quodam modo exercere ſolet: quales ſunt illæ, vltra regiminis, doctrinæ ac iuriſdictionis rationem; quas ex Græcis Areopagita, ex Latinis verò Leo Papa, ex antiquiſſimo ritu recenſent. Presbyterorum (vt eorum*

Epiſcopalia munera ceteris negata.

De Eccleſiaſt. Hierarchia, cap. 5.
Leo Epiſt. 88.

eorum verbis vtar) & Diaconorum, atque Virginum conſecratio, conſtitutio Eccleſiæ atque Altaris, benedictio item eorundem & vnctio, per impoſitiones manuum fidelibus baptizandis, vel conuerſis ex hæreſi, paracleti Spiritus ſancti traditio; quale item eſt Chriſma conficere, Chriſmate baptizatorum frontes ſignare, publicè in Miſſa pœnitentes reconciliare, formatas Epiſtolas mittere. Hæc enim omnia illicita ſunt Chorepiſcopis atque Presbyteris, (inquit ſanctus Leo) qui ad exemplum & formam ſeptuaginta diſcipulorum eſſe noſcuntur: qui quamquam Conſecrationem habeant, Pontificatus tamen apicem non habent. Quæ omnia ſolis deberi ſummis Pontificibus, auctoritate Canonum præcipitur: vt per hoc, & diſcretio graduum, & dignitatis faſtigium, ſummi Pontificis demonſtretur. Sed neque coram Epiſcopo licet Presbyteris in baptiſterium introire; nec præſente Antiſtite infantem tingere, aut ſignare; nec pœnitentem, ſine præceptione Epiſcopi ſui, reconciliare; nec eo præſente, niſi illo iubente, Sacramentum Corporis & Sanguinis Chriſti conficere; nec eo coram poſito populum docere, vel benedicere aut ſalutare, nec plebem vtique exhortari.

Sic igitur veſtito & ornato Sponſo, à fide ſit tranſitus ad Sacramentum: transfert ſe Sacer Conſecrator ad eas operationes, quæ verè ſanctæ ſunt ſanctosq; efficiunt: quæ ex antiquiſſima & Apoſtolica traditione, ſacris primùm ſignis & actionibus, deindè myſticis vnctionibus continentur. Actiones, & ſigna ſacra, à Dionyſio, tantorum myſteriorum diuino interprete, hæc numerantur. Signa & vnctiones cap. 7.

Primum, ἡ πρὸς τὸν θεῖον θυσιαστήριον προσαγωγὴ, καὶ ὑπόπτωσις. In eodē quinto capite. *hoc autem eſt, aditus ad diuinum altare, ac ſubmiſſa genuum inflexio. Quod ſignum, & actionem deſignare docet,* Eum qui inſtituitur Pontificali conſecratione, vniuerſam ſuam vitam, omnemque mentis integritatem, Deo ſummo ac primo conſecratori ſubijcere & reſignare debere; ad eiusq; nutum & voluntatem eam peragere, caſtiſſimumque Genuflexio ad Altare.

que Deoq́; dicatum aditū, qui dignus ſit & conueniens, quantum fieri poſſit, diuino, ſanctiſſimo, ac ſacro Altari, ad quod mentes, quæ diuinam ſpeciem præſeferunt, conſecrantur..

Manuum impoſitio.

Secundum ſignum & actio, eſt ἡ τῆς ἱεραρχικῆς χειρὸς ἐπίθεσις: id eſt, ſacri Hierarchæ, ac reliqui collegij manuum impoſitio. Tangit enim Princeps conſecrationis Pontifex, ac deindè cæteri omnes, illius qui conſecratur caput, manusq́; illi imponit: quod ſignum & actio, primum diuinum, *vt idem inquit Dionyſius*, præſidiū declarat; quo, tamquam ſancti pueri, illi qui conſecrantur, patris charitate foueri ſolent, illisq́; facultatem ac vim Eccleſiaſtici ordinis tuendi largitur, contrariasq́; poteſtates procul ab eis arcet. Docet deinde omnia officia & munera ſacri Ordinis exequi, eos qui conſecrantur; vt ſub Deo agentes, eumq́; omnium ſuarum actionum habentes ducem in omnibus.

Crucis obſignatio.

Tertium ſignum eſt, ἡ σταυροειδὴς σφραγὶς: id eſt, crucis obſignatio, quæ ſignificat omnium animi ſimul corporisq́; cupiditatum ceſſationem, diuinæq́; vitæ imitationem, immoto oculo aſpicientem Chriſtum crucifixum, qui ad crucem vſque & mortem expers omnis peccati peruenit; eosq́; qui ita viuunt, vt eum imitentur, carnemq́; ſuam cum illo crucifigunt, quod crux iſta deſignat, ſibi ſimiles participes libertatis ſuæ à peccato efficit, obſignans eos ſigillo & imagine crucis, iuſtitiæ & innocentiæ ſuæ. Quid enim eſt aliud hæc crucifixi imago, quàm forma & exemplar perfectum mortificationis omnium cupiditatum noſtrarum? In hoc enim ligno omnia deſideria noſtra, omnes nimiæ ſollicitudines, omnes cupiditates noſtræ, confixæ & mortuæ ſunt. Quæ enim ambitio ſanari poterit, quàm hæc ipſa incredibilis humilitas Chriſti in cruce pendentis non ſanat? Quæ auaritia curari, quàm hæc nuditas, ac planè extrema paupertas non curat? quæ libido extingui, quàm

hæ ip-

hæ ipſæ aridæ faces fele & aceto imbutæ, ſalutis noſtræ non extinguunt? Vnde Bernardus: Singuli, *inquit*, illiciti motus animi mei, ſingula ſunt in te Deus conuicia: vtputa iracundiæ motus intus in manſuetudinem tuam, inuidiæ in charitatem, luxuriæ in ſitim tuam, cupiditatis meæ in nuditatem, faſtus in tuam extremam humilitatem: Epiſt. 42.

Quartum ſacrũ Symbolum eſt, ſacraq; actio, huicq; ordini quaſi propria & peculiaris, et quæ in nulla alia conſecratione adhiberi ſolet, præter eam quæ Pōtificis eſt, ἡ τῶν λογίων ἐπὶ κεφαλῆς ἐπίθεσις: hæc autem eſt, ſacrorum librorum ſuper caput & humerum eius qui conſecratur, ſanctiſſima impoſitio. Cuius modum & rationem ſic explicat Carthagineñ. Concilium: Duo aſſiſtentes Epiſcopi, ponunt & tenent Euangeliorum codicem ſuper caput & ceruicem eius qui conſecratur, & vno ſuper eum fundente benedictione; reliqui omnes qui adſunt, manibus ſuis caput eius tangunt. *Quid autem ſibi ea actio velit, diuinus explicat Areopagita:* Quoniam, *inquit*, perficiens omnis Sacerdotij vis & ſcientia; à diuina myſteriorum auctore bonitate diuinis Pontificibus datur, iure ac meritò in capitibus Pontificum, ſcripta diuinitùs tradita ponuntur, quæ compendio ſcienterq; omnem Theologiam, omnem Dei operationem, doctrinam ſanctam, diuina & ſacra verba & opera, orationes & actiones, quas Hierarchia noſtra habet Dei benefici conceſſu ac munere: quod diuinus Pontifex, omni quidem facultate quæ Pontifice digna eſt, præditus eſſe debeat, & omnium ſacrarum interpretationũ atque factorũ, quæ Hierarchiam attingunt, vera atque à Deo tradita ſcientia non illuſtrari modo, verum etiam alijs, vt Pontifici conſentaneũ eſt, tradere; perficereq; diuinis ſcientijs ac ſũmis, vt ita dicã promotionibus ex Pōtificis dignitate

Libri impoſitio.

Ibidem.

Epiſcopus doctor, & prædicator.

omnia, quę in tota Hierarchia maximam vim perficiendi habens. *Ex multis enim & varijs functionibus, quæ Epiſcopum attingunt, illa propria ac quaſi peculiaris eſt, Euangelium*
Tit. 1. *prædicare*; vt potens ſit, *inquit Paulus*, in doctrina ſana, & eos qui contradicunt arguere. *Itaque in priſca illa & veteri Eccleſia, nemo hoc docendi pulpitum conſcendebat, niſi is qui Epiſcopus eſſet; vel ſi fortè aliqua ſumma infirmitate præpediebatur, Presbytero quidem cuipiam hoc munus delegabat: ita tamen, vt ipſe eius doctrinæ teſtis & iudex intereſſet. Itaque ægri etiam Pontifices, nonnumquam in lectis ad templum adferebantur, vt eius doctrinæ quæ populo tradebatur, teſtes & arbitri intereſſent; ne quid illis inſcijs atque incautis, hæreticæ labis & peſtis ſubreperet. Non in capite autem tantum ſacer Codex Epiſcopi ponitur, ſed in humero etiam: Vt primus ipſe hoc iugum ſubeat, ac in ſocietate Ieſu Chriſti trahat: vt populo Dei more ſancti Moſis, atque adeò Ieſu Chriſti præeat, ac viam per huius vitæ turbulentum pelagus pãdat, anguſtamq́; illam ſemitam & aſperam, primus terat ac muniat. Vt illud poſſit dicere cum Chriſto*: Di-
Matth. 11. ſcite à me, quia mitis ſum & humilis corde. Exemplum
Ioan. 13. enim dedi vobis; vt quemadmodum ego feci, ita & vos
1. Cor. 4. faciatis. *Et illud Pauli*: Imitatores mei eſtote, quemad-
Prima parte paſtoralis c. 2. modum ego Chriſti. Nam ſi paſtor, *inquit Gregorius*; per abrupta graditur, grex profectò ad pręcipitia ſequetur. aut qua præſumptione percuſſum mederi properat, qui in facie vulnus portat? tantumq́; debet actionem populi actio tranſcendere Præſulis, quantum diſtare ſolet à grege vita Paſtoris. Qui enim loci ſui neceſſitate exigitur ſumma dicere, hac eadem neceſſitate compellitur ſumma monſtrare; ne ſubditi in exemplo eius qui præeſt, quaſi in obſtaculo itineris offendant. Sacerdotes namque vocamur, quòd ideo præſumus, vt ſacrum ducatum

catum fidelibus præbeamus: nulliq́; illicitum videtur, *inquit Ambroſius*, quòd ab Epiſcopo quaſi licitum per-petratur.

Quinta & vltima diuina eſt actio, quam ſacer Dioniſius τὴν ἀνάῤῥησιν: hoc autem eſt, vt ſacrum exponit Carthagineñ. Concilium, eam quæ ſuper eum qui conſecratur funditur benedictionem: quæ talis eſt: Propitiare, *inquit*, Domine ſupplicationibus noſtris, & inclinato ſuper hunc famulum tuum cornu gratiæ Sacerdotalis, benedictionis tuę in eum infunde virtutem. *Prorumpitq́; ſacer Antiſtes in diuinas laudes*, ęum eſſe honorem omnium dignitatũ, quæ gloriæ eius ſacris famulantur ordinibus. Qui per Moyſen famulum ſuum, ſecreti familiaris affatu, inter cætera cœleſtis documenta culturę, de habitu quoque indumenti ſacerdotalis inſtituens, electum Aaron myſtico amictu veſtiri inter ſacra iuſſit; vt intelligentiæ ſenſum de exemplis priorum caperet ſecutura poſteritas: ne eruditio doctrinæ eius vlli deeſſet ætati. Cùm & apud veteres reuerentiam, ipſa ſignificationum ſpecies obtineret, & apud nos certiora eſſent experimenta rerum, quàm enigmata figurarum. Illius namque Sacerdotij anterioris habitus, noſtræ mentis ornatus eſt; & Pontificalem gloriam non iam nobis honor commendat veſtium, ſed ſplendor animarum. Quia & illa quæ tunc carnalibus blandiebantur obtutibus, ea potiùs quæ in ipſis erant intelligenda poſcebant.

De Dignitate Sacerdotali. cap. 6.

Benedictio, & precatio.

Ex Pontif.

Precatur deinde, Vt ei famulo ſuo, quem ad ſummi Sacerdotij miniſterium elegit, eam gratiam largiatur: vt quicquid illa velamina in fulgore auri, in nitore gẽmarum, & in multimodi operis varietate ſignabant, hoc in eius moribus actibusq́; clareſcat. Vt compleat in Sacer-

dote ſuo miniſterij ſui ſummã, & ornamentis totius glorificationis inſtructum, cæleſtis vnguenti rore ſanctificet. *Atque ita deinceps ſe ad ſacras confert vnctiones. Significat autem ea ἀναῤῥήσις, ſiue ſacra precatio, vt idem inquit Dionyſius,* Deo charum conſecratorem interpretem, eſſe diuinæ creationis ſiue electionis; qui non ſuo munere eos qui conſecrantur, ad Eccleſiaſtici ordinis honorem virtutemq; efferat; ſed diuini numinis inſtinctu agitatus in omnibus conſecrationibus quæ Pontificem attin-

De Spiritu S. Cap. 16. & Epiſt. 79. gunt. *Cùm autem ſanctificatio,* vt inquit Magnus Baſilius, *ſine ſpiritu non ſit; cùm & cæleſtes illæ angelicæ virtutes, quæ natura quidem ſanctæ non ſunt, ſic enim nullam haberent differentiam ab eo ſpiritu, qui ſolus natura ſanctus dicitur; ſecundum proportionem tamen ſuæ dignitatis & excellentiæ, ſanctificationis ſuæ modum & menſuram ab eodem Spiritu ſancto accipiant.*

Luc. 11. *Hic enim eſt digitus Dei, per quem omnia ſolidantur: hæc*

1. Ioan. 2. *eſt ſuperna illa & cæleſtis vnctio, quæ docet omnia: hic eſt ignis puriſſimus, qui mundat, purgat, & ſanctificat ea vniuerſa, quæ ſancta ſunt. Proinde diuinus Antiſtes creatore Spiritu, ſuper eum quem ſacrat, inuocato, ad ſacras vnctiones ſe confert; vt oſtendat, hunc ipſum qui ſacratur miniſtrum, & vicarium*

Pſal. 44. *illius fore, quem vnxit Deus oleo lætitiæ præ conſortibus ſuis.*

Vnctio capitis. *Vngit autem primùm caput eius, cum ea præfatione:* Hoc, *inquit,* Domine copioſè in caput eius influat: hoc in oris

Ex Pontif. ſubiecta decurrat; hoc in totius corporis extrema de-

Pſal. 132. ſcendat: vt tui Spiritus virtus & interiora eius repleat, & exteriora circumtegat. Abundet in eo conſtantia fidei, puritas dilectionis, ſinceritas pacis: Sint ſpecioſi

Rom. 10. ſi munere tuo pedes eius, ad Euangelizãdum pacem, ad

2. Cor. 12. Euangelizandum bona. Da ei Domine miniſteriũ reconcilia-

ciliationis in verbo & in factis, in virtute ſignorũ & prodigiorum: Sit ſermo eius & prędicatio non in perſuaſibilibus humanæ ſapientiæ verbis, ſed in oſtenſione ſpiritus & virtutis. Da ei Domine claues regni cælorum, vt vtatur, non vt glorietur poteſtate; quam tribuis in ædificationem, non in deſtructionem. Quodcumque ligauerit ſuper terram, ſit ligatũ & in cælis: & quodcũqne ſoluerit ſuper terram, ſit ſolutum & in cælis. Quorum retinuerit peccata, retenta ſint: quorum remiſerit, tu remittas. Qui maledixerit ei, ſit ille maledictus: & qui benedixerit ei, benedictionibus repleatur. Sit fidelis ſeruus & prudens, quem conſtituas tu Domine ſeruus & prudens, quem conſtituas tu Domine ſuper familiam tuam, vt det illi cibum in tempore opportuno, & exhibeat omnem hominem perfectũ: ſit ſollicitudine impiger, ſit ſpiritu feruens: oderit ſuperbiã, humilitatẽ ac veritatẽ diligat, neq; eam vmquã deſerat, aut laudibus, aut timore ſuperatus. Non ponat lucẽ tenebras, nec tenebras lucem: non dicat malũ bonum, nec bonũ malum. Sit ſapiẽtibus & inſipiẽtibus debitor, vt fructũ de profectu omniũ cõſequatur. Tribuas illi Dominẽ Cathedram Epiſcopalẽ, ad regendũ Eccleſiam tuam & plebem ſibi cõmiſſam: ſis ei auctoritas, ſis ei poteſtas, ſis ei firmitas. Multiplicã ſuper eum benedictionẽ & gratiam tuã; vt ad exorandam ſemper miſericordiã tuã, tuo munere idoneus, & tua gratia poſſit eſſe deuotus. *Ac deinceps interpoſitis alijs orationibus, ac publico Eccleſiæ cantu, ad vnctionem manuũ eius accedit, quas item cum ea poſtulatione inungit:* Deus & pater Domini noſtri Ieſu Chriſti, qui te ad Pontificatus ſublimari voluit dignitatẽ, ipſe te Chriſmate & myſticè delibutionis liquore perfundat, & Spiritualis benedictionis vbertate

1.Cor. 2. Matth. 16. Ioan. 20. Gen. 27. Matth. 24. Rom. 12. Iſa. 5. Rom. 1. Vnctio manuum. 1. Reg. 26.

fœcundet: quicquid benedixeris, benedicatur: & quicquid ſanctificaueris, ſanctificetur: & conſecratæ manus iſtius, vel pollicis impoſitio cunctis proficiat ad ſalutem. *Neque verò fruſtra, aut ſine cauſa tam prolixis, tam frequenter repetitis precibus, hic ipſe qui conſecratur, Deo omnium bonorum auctori & largitori commendatur:* Plus enim, *inquit Chryſoſtomus*, eius modi precibus indiget, quàm cæteri omnes. Nam quantò eſt celſior dignitas, tantò Sacerdotis maiora ſunt pericula. Sufficit enim vel vnum Epiſcopatus rectè factum auctorem ſuum in cœlum attollere, vnumq́; peccatum in ipſum inijcere gehennæ profundum. Nam qui in ordine priuato parum religioſus erat, multò profectò magis id patitur, cùm Eccleſię gubernacula regenda ſuſceperit: quippe tum & inanis gloria vehemẽtiùs imminet, & pecuniæ amor & faſtus; cùm principatus ipſe præſtet licentiam offenſionis & contumeliæ, atque maledicta, & alia prorſus innumera. Votis itaque omnibus optandum, vt qui antea pietate præditus fuerat, talis permaneat ſuſcepto munere adminiſtrationis. *Hæc Chryſoſtomus.*

In primũ cap. ad Tit. ſer. 1.

Epiſcopi pericula.

Vnctionis capitis ſignif.

Vngitur autem futurus Hierarcha primùm in capite, per quod mens eius deſignatur: quò admoneatur, vt diligat Deum ex toto corde ſuo, & ex tota anima ſua, & ex omnibus viribus ſuis; & proximum ſuum, ſicut ſeipſum: quarum rerum omnium, caput fons eſt & principium. Deindè, vt auctoritas & dignitas eius declaretur, eum ſcilicet eſſe caput & Principem Eccleſiæ ſuæ; quomodo vir vxori ſuæ caput dictus eſt. Honor enim & ſublimitas Epiſcopalis, *inquit Ambroſius*, nullis poterit comparationibus adæquari: ſi Regum fulgori compares, & Principum Diademati, longè erit inferior, quàm ſi plumbi metallum ad auri fulgorem compares: quippè cum videas

Epiſcopalis ſublimitas pre regali. *Ephe. 5.*

De dignitate ſacerdotali. cap. 2.

deas Regum colla & Principum ſubmitti genibus ſacerdotum, & exoſculatis eorum dexteris, orationibus eorum ſe commendare & communire, qui item cornu ſuo Reges & Sacerdotes vngunt. Sed prouidendum eſt, *inquit Ambroſius*, ne ſit honor ſublimis, & vita deformis: ne ſit deifica profeſſio, & illicita actio: ne ſit religioſus amictus, & irreligioſus prouectus: ne ſit gradus excelſus, & deformis exceſſus: quia ſicut nihil eſſe diximus Epiſcopo excellentiùs, ſic nihil eſt miſerabiliùs, ſi de ſancta vita Epiſcopus periclitetur, ſi Sacerdos in crimine teneatur. Nam quantò gradus altior eſt, tantò ruina grauior: honor grandis, grandiori debet ſollicitudine circumuallari. Ideo igitur prærogatiua honoris monſtratur, vt merita congrua requirantur.

Vngitur demùm in capite, vt oſtendatur eſſe vicarius Chriſti; eiuſq; dignitatem & auctoritatem gerere, qui eſt ſuper omnia; & quem conſtituit Deus caput ſuper omnem Eccleſiam. Ideo Reges non iam in capite, ſed in humero vnguntur: Primum, vt is proprius honor ſit illius, quem Deus conſtituit excelſum ſuper omnes Reges terræ, & quem oleo letitiæ excellentiùs & auguſtiùs vnxit præ conſortibus ſuis. Deinde vt oſtendatur, quòd primò ante omnes Reges & Principes perſona capitis Pontificali officio repræſentetur. Vngitur tamen & Rex in humero, vt neque ipſe planè excludatur à repræſentatione eiuſdem capitis: Nam & huius Principatus, *vt dixit Eſaias*, fuit ſuper humerum eius: & vt ſciat ſe eſſe miniſtrum ad portandam crucem Ieſu Chriſti: laudem bonorum, vindictam autem malorum. *Sed non caput tantum Pontificis vngitur, verùm & manus. Primùm, propter officium & miniſterium eius, vt ſe ſciat dignitatem non propter ocium, ſed propter negocium ſuſcipere: vt ſciat ex illo ſe numero operariorum eſſe debere, qui ſuſtinent pondus diei & æſtum.*

Epheſ. 1. *Pſal. 88.* *Pſal. 44.* *Iſa. 9.* *Rom. 13.*

Vnctionis manuũ ſignif.

aſtum. Demùm, vt illis manibus adſit virtus Spiritus ſancti, eas teneat & dirigat; cum illis laboret & operetur: vt quicquid benedixerit, benedicatur; quicquid ſanctificauerit, ſanctificetur: Quò certior fiat populus Chriſtianus, dicente Epiſcopo aut Sacerdote: Ego te baptizo: ego te abſoluo: non illum baptizare, non illum peccata relaxare, ſed vnctionem ipſam, ſed cum Spiritum, cuius hæc vnctio ſignum eſt, omnipotenti virtute & præſidio ſuo hæc talia efficere. Item, cùm accepto pane & calice, in ita conſecratas manus, illa verba profert: Hoc eſt corpus meum: Hic eſt ſanguis meus: *non illum aliquid vi ſua efficere, ſed Spiritum ſanctum deſcendere, & virtutem altiſſimi obumbrare: vt qui in vtero Virginis verum corpus et ſanguinem eius admira-*
Luc. 1. *bili & illi ſoli cognita virtute effecit, idem ſub ſpeciebus panis & vini hoc idem efficiat. Quibus ſacris Symbolis & myſterijs cùm hæretici careant, mirum eſſe non debet, ſi ea quæ in Eccleſia Catholica certiſſima & facillima eſſe videntur, ab illis non intelligun- tur; perexiguamque, vel nullam potiùs, his fidem habeant. Neque enim nos hæc humanis viribus aut meritis tribuimus, ſed illi*
Pſal. 103. *Spiritui ſancto, de quo Dauid dixit:* Emitte Spiritum tuum & creabuntur, & renouabis faciem terræ. *Vnguntur amplius manus eius qui conſecratur, vt operetur bonum: ad omnes*
Gal. 6. *quidem, ſed maximè ad domeſticos fidei: vt manus ſuas mittat*
Prou. 31. *ad fortia; vt panem ocioſus non comedat; vt manus eius diſtillent*
Cantic. 5. *myrrham; vt ſit beatus ſeruus ille, quem cùm venerit Dominus,*
Luc. 12. *inuenerit vigilantem & operantem.*

Chriſmatis ſignificatio. *Vngitur autem ſancto Chriſmate, quod ex oleo & balſamo conſici & temperari ſolet; vt per oleum quidem, nitor & puri-*
Oleum quid.
Luc. 6. *tas conſcientiæ denotetur.* Bonus enim homo, ex bono theſauro profert bona: & malus homo, de theſauro malo
Matth. 7. profert mala. Nec colligunt de ſpinis vuas, aut de tribulis ficus. Non poteſt arbor bona malos fructus facere,

& ar-

& arbor mala bonos fructus facere. Gloria noſtra, *inquit Paulus,* hæc eſt, conſcientia noſtra: *ſed non gloria tantum, verùm etiam omnium laborum ſuaue condimentum; ſed omnium rerum aduerſarum tutiſſimus portus; ſed contra omnes viſibiles ac inuiſibiles hoſtes munitiſſimum præſidium, omniſq; libertatis doctrinæ ampliſſimus campus: ſine qua qui docet, illud Dauidicum, quod aliquando magnũ illum Origenem perterruerat, expaueſcat:* Quare tu enarras iuſtitias meas, & aſſumis teſtamẽtum meum per os tuum? *tu autem homo peccator es.* Cùm videbas furem, currebas cum eo; & cum adulteris ponebas portionem tuam. Exiſtimabas improbe, quòd ero tui ſimilis? arguam te, & ſtatuam contra faciem tuam. Intelligite hæc qui obliuiſcimini Deum, ne quando rapiat & ſit qui eripiat.

2.Cor. 1.
Pſal. 49.

Balſamo autem deſignatur odor bonæ famæ: Eum enim qui Sacerdotio fungitur, *inquit Chryſoſtomus,* odorem ſpirare optimum conuenit. *Vt ſit paſtor ſine crimine; vt habeat teſtimonium etiam ab his qui foris ſunt; vt item luceat lux eius; quo videntes homines bona opera eius, glorificent Patrem qui in cælis eſt; vt innocentia ſua obſtruat ora maleuolorũ:* Sine qua eximia fama qui docet, eum altera quidem manu trahere, altera repellere dicebat magnus Naziãzenus. *Ab omni ſpecie mala, inquit Paulus, abſtinete vos; non à re tantum, ſed ſpecie etiam.* Nòn ſit in cõſcientia, *inquit Bernardus,* nutans infirmitas modicæ fidei; non ſit in fama næuus malæ ſpeciei; vt ſic duplicibus, interna ſcilicet maturitate & externa ſpecie; veſtiamur. *Vt illud conſidẽter, ille qui forma eſt gregis, dicere poſſit:* Sicut Balſamũ aromatizans odorẽ dedi. *Et illud Pauli:* Chriſti bonus odor ſumus in omni loco. vt ſit flagrãs & ſuauis odor primogeniti Eſau. *Et hoc eſt, quod ſibi voluerunt*

Balſamum.
In 2. caput Epiſtola ad Timoth.
Tit. 1.
1. Timot. 3.
Matth. 5.
1. Theſ. 5.
Lib. 4. de conſideratione.
Eccle. 24.
2. Cor. 2.
Gen. 27.
Exod. 28.

tintinnabula illa ſuſpenſa ex veſtimento Aaronis ſacerdotis, de quibus præcepit Dominus: Audiantur ſonitus, quando ingreditur, vel egreditur, Sacerdos Sanctuarium in conſpectu Domini, non moriatur. *Non alius certè ſonitus, quàm excellentis laudis & gloriæ, ac omnium virtutum celebris prædicationis. Et ideo, & lege ipſa Dei cautum fuit, vt is qui in Sacerdotum numero cenſeri debebat, omni vicio, ſiue corporis, ſiue animi, careret; neve quid infamiæ in tota illius vita hæreret. Et à ſacris Canonibus piè ſtatuitur, vt is qui miniſterio Altaris addicitur, non modò omni culpa & ſcelere careat; ſed etiam ab omni ſuſpicione, aut opinione ſceleris, ſit alieniſſimus:* Teneatur, *inquit ſanctus Leo*, ſubſcriptio Clericorum, honoratorum teſtimonium, ordinis conſenſus & plebis: qui præfuturus eſt omnibus, ab omnibus eligatur. Ad cuius cõſecrationem nullus ambitus trahat, nulla ſeditio impellat, nulla iniquitas incitet, ſed in medium conſtituta meritorũ ſanctitate, vt cunctis ille preponatur, quem ſibi cuncti cupiunt præſidere. Populus enim Epiſcopum non optatum aut contemnit, aut odit. *Sic igitur ſanctiſſima Pontificalis vnctio perficitur: In qua illud monet vetuſtiſſimus Canon, vt eà vnctione vngatur Epiſcopus, non tam in corpore quàm in corde: vt & interiùs ſit nitor conſcientiæ, quò ad Deũ: & exteriùs odor bonæ famæ, quò ad proximum. Neque verò nunc primùm ea vnctionis ratio eſt inuenta, ſed iam ab antiquiſſimis primitiuæ Eccleſiæ temporibus eſt vſu & conſuetudine comprobata. Quod vel ex Gregorio Nazianzeno conſtat; cuius illa ſunt; quibus parentem ſuum alloquitur, verba:* Idcirco me, *inquit*, Pontificem vngis: ac podere cingis, capitiq; cidarim imponis, atque holocauſti ſpiritualis Altari admoues, & ſanctificationis vitulũ mactas, manusq; ſpiritui conſecras, & ſancta ſanctorum ſpectatum introducis; veriq; illius

Leuit. 21.

Epiſt. 89. & 103. Quę teſtimonia Epiſcopus habent.

Vnctionis antiquitas.

In Apol. poſtea quam ex fuga reddiſſet.

illius tabernaculi, quod non homo, ſed Dominus conſtruxit, miniſtrum facis: dignumnè verò, & vobis qui vngitis, & eo propter quem peragitur, & in quem tendit hæc vnctio. perſpectum hoc habet Pater veri illius ac germani Chriſti, quem exultationis oleo præ conſortibus ſuis perfudit, cùm humanitatem diuinitate perunxit, vt faceret vtraque vnum. *Et alio loco:* Spiritu, *inquit,* res noſtras moderante, cui nos ipſos dedimus, & caput noſtræ initiationis, oleo delibutum à Patre omnipotente, & Filio vnigenito, & Spiritu ſancto ac Deo.

Pſal. 44. *Epheſ. 2.* *In oratione ad patrē, cum ei curā Eccleſiæ cōmiſiſſet.*

Et hactenus quidem peracta eſt Conſecratio, confectum Sacramentum. Iamq́; ille qui conſecratur, non amplius Electus, ſed Conſecratus appellatur. Quo in loco modicum inſiſtamus. Sancti eſtote Patres mei, quoniam Dominus veſter ſanctus eſt; quoniam impoſitio manuum quæ facta eſt ſuper capita veſtra, ſancta fuit; quoniam vnctio qua vncti eſtis, ſancta eſt; quoniam verba, ſigna, & operationes conſecrationis veſtræ, non ſancta modò ſunt, ſed ſanctiſſima etiam. Sancti igitur eſtote & vos, dateq́; omnem operam, ne ſancta impurè, ſublimia demiſſè, honore digna turpiter; & vno verbo complectar, Spiritualia terrenè celebretis: ne hæc ipſa membra veſtra, organa diuina, inſtrumenta ratione prædita; inſtrumenta quæ à præclaro artifice Spiritu ſancto concinnantur atque pulſantur, ambitionis, cupiditatis, libidinis, ac turpitudinis arma efficiatis; ne templum Dei, tàm ſanctè conſecratum, polluatis, ac contaminetis; ne parietes dealbati ſitis, & dicamini; ne ſimiles efficiamini ſepulchris dealbatis, quod quondā Phariſæis obiecit Chriſtus Dominus, quæ à foris patent hominibus ſpecioſa, intus verò plena ſunt oſſibus mortuorum & ſpurcitia; ne omnia quidem ſancta habeatis, ipſi autem prophani ſitis. Audite quid dicat Dominus: Loquere ad Aaron; Homo de ſemine tuo per familias, qui habuerit maculam, non offerat panes Domino Deo

Epiſcoporum ſanctitas.

Act. 23. *Matth. 23.*

Leuit. 21. *Parte prima paſtoral. c. 12.*

no Deo ſuo, nec accedat ad miniſteriũ eius. Si enim homo apud hominem, *inquit Gregorius*, de quo minimè præſumit fieri interceſſor, erubeſcit, qua mente apud Deum interceſſionis locum pro populo arripit, qui familiarẽ ſe eius gratiæ per vitę merita neſcit? aut ab illo quomodo alijs veniã poſtulet, qui vtrum ſit ſibi placatus, ignorat? Qua in re eſt formidandũ, ne qui placare iram poſſe

Iſa. 52. creditur, hanc ipſe ex proprio reatu mereatur. *Mundamini igitur qui fertis vaſa Domini. Quia neceſſe eſt vt mundas habere ſtudeat manus, qui diluere aliorum ſordes curat; ne tacta quæq; deteriùs inquinet, ſi ſordida in ſe mens lutum tenet. Et ideo in Sacerdotali habitu, ante omnia aurum fulget. Quid autem auro, quod cæteris metallis puriùs & precioſiùs eſt, deſignatur, niſi per-*

Thren. 4. *fectio ſanctitatis? Aurum igitur obſcuratur optimum, cùm terre-*

Exod. 19. *nis actibus ſanctitas vitæ polluitur. Moneat vos illud, quòd ad montem fumantem, neq; ex populo quiſquam, neque ex ſenioribus & Sacerdotibus populi, ſed neque Aaron atque filij eius, quàmuis ſumma cura & diligentia purgati acceſſerunt, ſed ſolus Moyſes.*

Leuit. 10. *Moneat exemplum Nadab & Abiud, quod nouo duntaxat igne thura adoleuiſſent, nouo quoq; igne abſumpti ſunt; atq; eodẽ tempore, & loco, quo nefario crimine ſe deuinxerunt, perierunt: ac ne patrem quidem Aaronem primum apud Deum, ſecundum Moyſem, tenentẽ locum, ipſos à periculo vindicare potuiſſe. Tum etiam*

1. Reg. 4. *id, quod Heli Sacerdoti, ipſi quidem viro bono, nimis tamen filijs*

2. Reg. 6. *indulgenti, accidit. Moneat etiam funeſtus caſus Ozæ, Arcam cadentem non expiatis manibus fulcire volentis. Sancti ergo eſtote, quoniam dux veſter, & caput veſtrum ſanctum eſt: quoniam manibus carneis, diuina & cæleſtia tractatis: quoniam omnis integritatis & innocentiæ, eſtis duces & magiſtri. Sanctitatis autem ve-*

Chryſ. lib. 2. de Sacerdotio. *ſtræ, illam menſuram, illum modum, ponit ſanctus Chryſoſtomus:* Quanta, *inquit ille*, inter ſeſe differentia homines ratio-

nis

nis vſum habentes, & bruta ratione carentia diſſident; tantùm ſanè diſcrimen inter eum qui paſcit, atque eos qui paſcuntur, eſſe velim, vt ne maiùs etiam exigam: ſiquidem in multò etiam, maioribus rebus periculum ipſum verſatur. Etenim Sacerdotium ipſum in terra quidem peragitur, ſed in rerum cœleſtium claſſem ordinemque referendum eſt. Atque id perquàm meritò: quippè non mortalis quiſquam, non Angelus, non Archangelus, non alia quæuis creata potentia, ſed ipſe Paracletus ordinem huiuſmodi diſpoſuit: qui mortalibus hominibus etiamnum in carne manentibus autor fuit, vt angelorum miniſterium animo conciperent. Idcirco neceſſe eſt Sacerdotem ſic eſſe purum, vt ſi in ipſis cælis collocatus, inter cæleſtes illas virtutes medius ſtaret, eiuſque animum ſolaribus radijs puriorem eſſe oportet; vt ne quando Spiritus ſanctus deſolatum illum relinquat, vt dicere poſſit: Viuo equidem non ampliùs ego, viuit autem in me Chriſtus. Eum enim qui pro ciuitate tota, quid dico ciuitate? immo verò pro vniuerſo terrarum orbe legatus intercedit, deprecatorque eſt apud Deum; vt hominum omnium, non viuentium modò, ſed etiam mortuorum, peccatis propitius fiat, qualem quæſo eſſe oportet? Quum autem ille & Spiritum ſanctum inuocauerit, ſacrificiumque illud horrore ac reuerentia pleniſſimum perfecerit, communi omnium Domino manibus aſſiduè pertractato: quæro ex te, quoto illum in ordine collocabimus? quantam autem ab eo integritatem exigemus? quantam religionem? Conſidera enim quales manus illas adminiſtrantes eſſe oporteat: qualem linguam, quæ verba illa effundat: qua denique re non puriorem ſanctioremve

Ibid. lib. 3. de Sacerdotio.

Lib. 6. de Sacerdotio.

Galat. 2.

Sacrificium horrore ac reuerentia pleniſſimum.

eſſe

eſſe conueniat animam, quæ tantum illum, tamq; dignum Spiritum receperit. Per id tempus & Angeli Sacerdoti aſſident, & cæleſtium poteſtatum vniuerſus ordo clamores excitat;& locus Altari vicinus in illius honorem qui immolatur, angelorum choris plenus eſt: Luminis inſtar, vniuerſum orbem illuſtrantis. *Et hæc quidem Chryſoſtomus. Nos autem ea quæ ſequuntur, oratione proſequamur.*

Angeli Sacerdoti aſſident.

Conſecto Sacramento, confert ſe diuinus Hierarcha ad Spiritualem Oeconomiam, ſanctæq; prolis gubernationem. Armat igitur primùm & inſtruit nouum ſponſum, dat regendæ & gubernandæ familiæ inſtrumenta ac gubernacula. Et cùm omne regimen omniſq; adminiſtratio, auctoritate & amore contineatur: Oderunt enim peccare mali, formidine pœnæ: Oderunt peccare boni, virtutis amore. *tradit imprimis in manus noui Antiſtitis conſecratum Baculum; auctoritatis ſcilicet & diſciplinæ inſigne, ſuſtentaculum imbecillitatis humanæ;* vt ſit in coërcendis vitijs piè ſæuiens, iudicium ſine ira tenens, in fouẽdis virtutibus auditorum animos demulcens, in tranquillitate ſeueritatis cenſuram non deferens; *vt reuocet errantes, regat iuſtos, pungat & ſtimulet ignauos & inertes, repellat nocentes: ac, iuxta Ezechielem, attrahat vagum, ſuſtentet languidum, ſtimulet pigrum; portet in humeris ſuis, exemplo Principis paſtorum, ægrum & debile.* Vt increduli, *inquit Bernardus,* conuertantur ad fidem, conuerſi non auertantur, auerſi reuertantur, peruerſi ordinentur ad rectitudinẽ, ſubuerſi ad veritatem reuocentur, ſubuerſores conuincantur; vt vel emendentur ipſi, ſi fieri poteſt; vel ſi non, perdant auctoritatem facultatemq; alios ſubuertendi. *Excuſſerunt hoc inſigne poteſtatis & auctoritatis, diſciplinæ item de manibus Pontificum, huius ſæculi hæretici, & ideo in omni re-*

Traduntur in ſtrumẽta c. 8. Baculus Epiſcopalis.

Correctio Epiſcopi.

Ex Pontif.

Ezech. 34.

Lib. 3. De conſideratione.

rum confuſione & perturbatione verſantur. Non poteſt enim Deo eſſe contrarium quid, & ſibimet cohærere, aut ſecum conſentire: dicebat Bernardus. *Nec poſſunt verè dicere*; Virga tua, & baculus tuus, ipſa me conſolata ſunt. *Ideo ne filij quidem, quia extra diſciplinam ſunt: qua ſublata & extincta, omnem ordinem auferri, omnem recti & honeſti differentiam extingui oportet*. Impunitas enim, *inquit idem Bernardus*, incuriæ ſoboles, inſolentiæ mater, radix impudentiæ, tranſgreſſionis nutrix, matris noxiæ libertatis peſſima ſoboles hæc. *Sed numquam excuſſiſſent, ſi Pontifices rem magis, quàm inſignia rei, complecti voluiſſent; & ſi pro religione potiùs contra impietatem, pro fide contra perfidiam, pro veritate contra mendacium, pro virtute contra ſcelus; pro iuſtitia contra iniuſtitiam, pro pudore contra flagitium & impudentiam, quàm pro ſuis commodis ac honoribus, ea poteſtate & auctoritate quæ illis à Deo tradita eſt, vti voluiſſent. Verùm cùm hæ nuptiæ, hocq; regimen, non tam timoris, quàm amoris ſit; non tam ſeueritatis, quàm charitatis*: Nam & Chriſtus Dominus dilexit Eccleſiam, & tradidit ſemetipſum pro ea, vt illam ſanctificaret, mũdans eam lauacro aquæ in verbo vitæ; vt exhiberet ipſe ſibi glorioſam Eccleſiam, non habentem maculam, aut rugam, aut aliquid huiuſcemodi, ſed vt ſit ſancta & immaculata. *Et cum quem vicarium loco ſui relicturus erat, priuſquam illi deſpondiſſet, ter interrogauit, num ſe diligeret, & propter ſe ſponſam ſuam. Quod cum ille ſumma aſſeueratione ter profeſſus fuiſſet, tum demum illud audiuit: Paſce oues meas, paſce agnos meos.* Sanè qui dicit, Amice aſcende ſuperius, *ait Bernardus*, amicum fore fidit. Si minus inueniat, non expedit quidem. Qui eleuauit, & deijcere poteſt. Sera querela, quoniam eleuans alliſiſti me. *Eius igitur amoris & charitatis ſymbolum, ſacer Conſecrator nouo*

Lib. 5 de conſideratione.
Pſalm. 22.
Heb. 12.
Lib. 3. de conſideratione.
Annulus. Epiſcopi charitas.
Ephes. 5.
Ioan. vlt.
Lib. 2. de conſideratione.
Luc. 14.
Pſal. 101.

ſponſo

ſponſo tribuit, conſecratum Annulum: eum monens, vt accipiat

Ex Pontif. *Annulum*, fidei ſcilicet ſignaculum, quatenus ſponſam Dei, Sanctam videlicet Eccleſiam, intemerata fide ornatus, illibate cuſtodiat. *In quo amore & dilectione ſi paſto-*

Iſa. 62. *res perſiſterent*, Super muros Hieruſalem, *vt inquit Iſaias*, ſtarent cuſtodes, tota die ac tota nocte non tacentes. *Habitaret enim iuuenis cum virgine: & gauderet ſponſus ſuper*

Cant. 8. *ſponſam, & gauderet ſuper illos Deus eorum. Dura enim vt mors eſt dilectio, & tanquam infernus æmulatio. Cupiditas & amor,*

In Oratione poſteaquam rure in vrbem rediiſſet. *dulces ſunt tyranni*. Videmus bubulcum, *inquit Nazianzenus*, ob vitulum vnum ab armento aberrantem, vel paſtorem ob pecudem decadis grege deſideratam, vel auem ob nidulum quem ad breue tempus reliquit, vſque adeò diſcrutiari ſolere; vt & illi arreptis fiſtulis, in ſpeculam quandam euecti, calamos omnes mœrore impleant, atque palantia animalia quaſi ratione prædita euocent; ac ſi paruerint, maiorem ex illis, quàm ex reliquis ſimul omnibus, delectationem percipiant, hæc autem ſtridens ad nidum conuolet, pulliſque ſtridentibus aduoluatur, eoſque pennis foueat: quo tandem chariores eſſe par eſt apud bonum egregiumq; paſtorem oues rationis participes, & pro quarum ſalute nonnihil periculi adijt: quandoquidem hoc quoque acriores animi flammas excitat. *Qui amor cùm in paſtoribus noſtri ſæculi non*

Reſidentia. *ſit, ideò non gaudet ſponſus ſuper ſponſam ſuam; ideò alienam ſequitur; ideò vbiuis potiùs libentiùs agit, quàm in ouilibus ſuis: Ideò alij priùs ex hac vita decedunt, quàm Cathedras ſuas reuiſerunt: ideò in Geographicis tabulis neceſſe habent ſitus & locum Epiſcopatuum ſuorum quærere. Quid capiet piſcator ille, qui procul à littore abeſt? ſit peritiſſimus, ſit ſolertiſſimus licet, paſtor item ille quid proficiet, qui ſtabulum ingreditur nunquam?* Quis

inter

inter fluctus, *inquit Leo,* nauem diriget, ſi gubernator abſcedat? quis ab inſidijs oues cuſtodiet, ſi paſtoris cura non vigilet? quis denique latronibus obſiſtet, & furibus, ſi ſpeculatorem in proſpectu explorationis locatum, ab intentione ſollicitudinis amor quietis abducat? *Et tamen grauiter ferimus, quòd in eum locum deducta ſit res Eccleſiaſtica: Nemo nos plus læſit quàm nos ipſi, ſed & hucuſque lædimus. Vnde autem hæc tam ſupina negligentia? niſi inde, quòd Chriſtum Ieſum non amamus; quòd ſalutis noſtræ nullam, vel perexiguam rationem habemus; quòd Academicas quaſdam quæſtiones ſequamur.* Negligenter paſcens toties commendatum Dominicum gregem, *inquit magnus Leo,* conuincitur ſummum non amare paſtorem. Epiſt. 92.

Paſtor conſecratur, ergo paſcua illi traduntur. Accipit Conſecrator Euangeliorum librum, eumq; nouo Præſuli tradit: Accipe, *inquit,* Euangelium, & vade prędica populo tibi commiſſo. Potens eſt enim Deus vt augeat tibi gratiã ſuam. *Ac ſi diceret: Ne putes in Paulo & Petro, Tito & Timotheo, Chryſoſtomo & Auguſtino, munus & functionem Apoſtolicam deſiiſſe: ne putes cæleſtem illam benedictionem & auxilium æterni Patris ſublatum eſſe; quo illi ſubnixi, profecti annunciauerunt Euangelium vniuerſo mundo: potens eſt Deus etiam tibi dare gratiam ſuam, ac per te ſimilia operari.* Etſi enim illi plus omnibus, *inquit Bernardus,* laborarunt, non tamen totum elaborauerunt, & tibi adhuc locus relictus eſt. *Neque te illud tantoperè terreat, quòd ſublimibus humanæ ſapientiæ verbis careas, quòd ſeriùs ad ſacrarum litterarũ lectionem acceſſiſti, quòd numquam Cathedram Doctoris conſcenderis. Aude, et fac aliquid. Potens eſt enim Deus tibi augere gratiam ſuam. Nihil agentem, impoſſibilè eſt benè operari. Meliùs ſerò, quàm numquam: Nam et vndecimæ horæ operarij, diurnum acceperunt denarium.* Petro

Traditio libri. Epiſcopus prædicator. Ex Pontificali.

Lib. 2. de conſideratione.

Matth. 20.

In Proœmio Epiſtolæ ad Roman. nihil indoctiùs, Paulo nihil imperitius, *inquit Chryſoſtomus*. Et hoc illi profitebantur, nec eos hoc fateri pudebat. Etſi imperitus ſum, *inquit Paulus*, ſermone, non tamen ſcientia: Sed tamen hic imperitus, & ille indoctus, ſexcentos Philoſophos ſuperarunt; ſexcentis Rhetoribus os obturarunt; ſuo ipſorum ſtudio, propenſaque voluntate, & Dei gratia, omnia peragentes. *Iniquè certè & calumnioſè hæretici, vt in cæteris omnibus, ita & in hac parte conuiciantium, verbi Dei in Eccleſia Catholica nullam rationem haberi, ſacram Scripturam ſupprimi; aliunde potiùs, quàm ex Scripturis diuinitùs traditis, dogmata populo Chriſtiano proponi; humanas traditiones, pro diuinis præceptis & mandatis obtrudi: quæ illorum oratio, quàm vana, quàm cum euidenti calumnia coniuncta ſit, hæc ipſa traditio libri Euangeliorũ; hæc noui Paſtoris compellatio, quæ quaſi ſummam Pontificalis muneris continet, abundè docet. In qua Codicis traditione, tria nobis præcipuè ſunt obſeruanda. Priùm illud, quòd non ipſe ſibi, is qui populo Dei præficitur, codicem ſumit: hoc enim hæreticorum proprium & peculiare ſemper fuit; ſed à ſede Chriſti, ſed ex manu diuini Hierarchæ accipit. Nam neque Moyſes quidem ſibiipſi tabulas, in quibus Lex Dei continebatur, ſumpſit, ſed de manu Dei acceptas populo tradidit. Et Paulus, id quod à Domino accepit, ſe tradidiſſe docet. Et Timotheum monet idem Paulus, vt id cuſtodiat, non quod ſibi priuata auctoritate ſumpſit, ſed quod apud eum depoſitum eſt. Secundum verò illud animaduertendum erit, tradi illi Codicem Euangeliorum: non vnum aliquod Euangelium, non partem aliquam Euangelij: Nam hoc item hæreticorum propriũ eſt, vt partem quidem vnã ſacræ Scripturæ tueantur, reliquas autem vel negligant, vel tamquam Apocryphas et profanas penitùs reijciant. Huic autem noſtro totum traditur Euangelium; vt ita eius vnam partem tueatur, ita interpretetur, ne reliquarum ſen-*

2.Cor. 11.

Doctrina Epiſcopi ex Deo.

1.Cor. 11.

1.Timot. 6.

ſum

ſum & veritatem peruertat: ita vni parti innitatur, vt reliquarum conſeruet ſantitatem. Tertium demùm illud, quòd quæ Eccleſia illi tradit Euangelium, eadem & ſenſum ac interpretationẽ eius Euangelij eum docet; ne ipſe nouos ſenſus quærat, ne ſua figmenta pro Catholica doctrina obtrudat; vt Spiritus Dei, non humani ſenſus, ſequatur doctrinam. Prophetia enim, atque vniuerſa ſcriptura, *inquit ſanctus Petrus*, priuatæ interpretationis non eſt. *Ut enim illud Euangeliũ adfert, quod omnium temporum atque locorum eſt, ita & eam interpretationem ſequi debet; ſi verus, ſi ſolidus, ſi Catholicus Doctor eſſe, & haberi vult; quæ omnium ætatum & temporum, omnium item gentium et nationum, iudicio & auctoritate ſit comprobata. Hæcq; illa eſt vera, inter Catholicum & hæreticum Doctorem atque Magiſtrum differẽtia; quòd vterque ſacræ Scripturæ teſtimonijs vtitur, vterq; Euangelium laudat, vterque pro hoc vitam ſanguinemque, ſi ita opus ſit, ſe profundere paratum eſſe dicit. Hic tamen hoc Euangelium, eiuſq; miniſterium, priuata ſibi ſumit auctoritate: ille à poteſtate ordinaria accepit: hic partem aliquam tuetur, ille totum ſimul corpus defendit: hic ſuos proprios, ille Eccleſiaſticos aſtruit ſenſus. Et ideo Catholici Magiſtri doctrina, ad Deum reuelantem, & Spiritum ſanctum interpretantem, enarrantemq; ac ſuggerentem refertur. Hæreticus diuina quidem verba adfert, ſed ſuum ſenſum. Et verbis quidem diuinis ſumma & prima fides habenda eſt, ſed illis tamen, quæ procedunt de ore Dei, & quæ os Domini locutum eſt. Quod autem hoc ipſum os diuinum ſit, in Symbolo profitemur omnes: ſed & ipſi profitentur nobiſcum, ſi modò ſe intelligere et exaudire velint; etſi non pertinacia et malitia nonnumquam vincantur.* Qui locutus eſt, *inquit*, per Prophetas. Et Vnam, Sanctam, Catholicam, & Apoſtolicam Eccleſiam. *Eccleſiæ Dei promiſſus eſt Spiritus ſanctus; vnus igitur ſibi non ſumat, quod omniũ eſt. Et idcirco hæreſes ſemper vnò pe-*

2.Pet. 1.

de claudicant: Catholica fides, vtriuſque pedis ſtabili firmatur greſſu. Catholica fides, æternam et increatam veritatem ſequitur, quæ omnium eſt; hæreſis ſecundum Deum, vel vna cum Deo, ſuos ſenſus & iudicia, duo inſidioſiſſima idola colunt & adorant. Et
Exod. 10. *proinde palpant tenebras Ægyptij. Cùm de populo Dei Scriptura dicit:* Vbicumque Iſrael erat, ibi lux erat. *Sed quæ tandem cauſa eius, de qua ſupra dictū eſt, calumniæ? Non alia certè quàm*
Thren. 4. *illa, de qua quondam queſtus eſt Ieremias:* Sed & lamiæ nudauerunt mammas, lactauerunt catulos ſuos. filia populi mei, crudelis tāquam ſtruthio in deſertis. *Lamiæ, inquit, monſtra fœdiſſima ac crudeliſſima, tantum humanitatis, tantum charitatis habent, vt eos catulos, qui ex eis progeniti ſunt, lactent; vt his, quos illis Deus & natura commendauit, nudent vbera ſua. Filia autem populi mei, Sacerdotes & Pontifices, ex quorum ore fontes doctrinæ irrigandis populis profluere debebant, ſtruthionis inſtar ſunt crudeles; quem nulla pietas, nulla ſuorum mouet charitas. Sic noſtris infeliciſſimis temporibus. Lamiæ quidem hæreticorum humanam faciem habentes, ſed beluina per impietatem corda gerentes, nudauerunt mammas, lactauerunt varijs erroribus catulos ſuos. Paſtores autem, atque Doctores Eccleſiæ, crudeles tamquam ſtruthio; quibus nullum vilius videtur officij genus, hoc ipſo verbi diuini prædicationis munere; & quod omnem excedit inhumanitatem, non ſolùm ipſi non lactant catulos ſuos, ſed nec nutrices quidem ipſas, id eſt Parochos, ac reliquos inferiores Eccleſiæ miniſtros, hoc officij genere ſeriò perfungi patiuntur; dum vel eos huic muneri præficiunt, qui ipſi rationem vitæ ſuæ ignorant, vel alijs negocijs longè diuerſis & pugnantibus impediunt. Atqui Paulus neceſſitatem*
1. Cor. 9. *Euangelizandi ſibi incumbere clamat: Væ enim, inquit, mihi, ſi non Euangelizauero.* Etſi purpuratus, etſi deaura-
Lib. 5. de conſideratione. tus incedis, *inquit Bernardus,* non eſt tamen quod horreas ope-

operam curamque paſtoralem, Paſtoris hæres; non eſt quod erubeſcas Euangelium. Paſtorem te populo huic aut nega, aut exhibe. Quis mihi det, antequam moriar, videre Eccleſiam Dei, ſicut in diebus antiquis, quando Apoſtoli laxabant retia in capturam: non in capturam auri & argenti, ſed in capturam animarũ. Quàm cupio vos, *Epiſcopos compellat*, eorum hæreditare vocem, quorum adepti eſtis ſedem. Venerunt filij vſque ad partum, *ait Propheta*, & vires non habet parturiens. *Verùm & hæc quidem hactenus.*

Epiſt. 237. Luc. 5. 4. Reg. 19.

Accepto demùm nouus Pontifex à ſuo Conſecratore, ac reliquis aſſiſtentibus, oſculo pacis, de quo paulò poſt nobis dicendum erit; recedit ab Altari, ac deinceps eo tempore, quo populus Chriſtianus dona & munera ad altare Dei, more veteri, eoq; laudatiſſimo, adferre ſolet: ipſe quoque ſuo Conſecratori, tamquam ſpirituali patri, munera offert. Sunt autem ea ex antiquiſſima Melchiadis Pontificis inſtitutione, panis & vinum; quibus duæ anteferũtur faces. Offert panem & vinum; vel vt oſtendat ſe in eius Sacerdotis functionem et munus ſuccedere, cui ſine omni in futurum pænitentia iurauit Dominus, eum eſſe Sacerdotem ſecundum ordinem Melchiſedech: vel, vt quidem ego iudico, ad deſignandam paupertatem Epiſcoporum primitiuæ illius Eccleſiæ; in qua ſummæ opes, ſummæ diuitiæ, panis & vinũ fuerunt. Dantur autem hæc munera clara luce, & amplius duabus facibus accenſis, ne quid inter hæc leuia munera ſpecioſius colore, pondere precioſius (ſcitis quid intelligam) ſubrepat ac ſubijciatur. Malè enim agitur, cùm ea quæ virtuti & pietati debentur, aſino onuſto auro conferuntur.

Offert. c. 19. Oblatio. Pſal. 109.

Aſſumitur demum ſacer Antiſtes à ſuis collegis, in communionem & participationem orationis, ac myſticæ menſæ. Ac vt quondam Elias quadraginta dierũ & noctium ad montem vſque Oreb Dei viſionis, iter emenſurus, cælitùs delato communitur viatico: Sic

Communio cap. 10. 3. Reg. 19.

Sic iſte contra omnia prolixi & difficillimi itineris pericula, contra omnes viſibilium, & qui videri non poſſunt, inimicorum inſidias, Epheſ.6. *contra principes & poteſtates tenebrarum mundi huius, confirmatur & roboratur pane illo, qui de cælo deſcendit: quem qui* Ioan. 6. *dignè manducat, non moritur, ſed habet vitam æternam.* Super quem panem, *iuxta Iſaiam*, requieuit Spiritus Domini, Iſa. 11. ſpiritus ſapientiæ & intellectus, ſpiritus conſilij & fortitudinis, ſpiritus ſcientiæ & pietatis: & repleuit eum ſpiritus timoris Domini. *Quorum donorum participes efficiuntur omnes illi, qui dignè & religiosè tanto reficiuntur viatico.* Ornatus alij cap. 11.

Mithra. *Cæleſti myſterio refectus, armatur demùm ille, cui cum Aſpide & Baſiliſco, cum rugiente Leone & Dracone, congrediendum eſt;* Pſal. 90. *cui cum portis ipſis inferi pugna inſtat; cui omnium neceſſe eſt ferre tentationes.* 1.Pet.5. *Necubi nudo quis aut neglecto loco deprehenſo, letale vulnus adferat.* Matth. 16. Nam etſi ego latens in cauerna, *dicit Bernardus*, & quaſi ſub modio non quidem lucens, ſed fumigans, ventorum tamen impetus nec ſic quidem declinare ſufficio; quid poſitus ſupra montem, poſitus ſupra candelabrum patietur? *Imponitur igitur capiti eius ſacra Cydaris, bicornisq; galea, cum Patris omnipotentis inuocatione; cuius præclara eſt bonitas, & virtus immenſa, totiusq; decoris ornamentum.* Ex Pontificali. Imponimus, *inquit diuinus Hierarcha*, capiti huius Antiſtitis & agoniſtæ tui, galeam munitionis & ſalutis; quatenus decorata facie, & armato capite, *non generis & proſapiæ vetuſtate, non ſtipatorum vi & armata manu, non magnis neceſſitatibus & clientelis*, ſed cornibus vtriuſque teſtamenti terribilis appareat aduerſarijs veritatis: & te ei largiente gratiam, impugnator eorũ robuſtus exiſtat. Exod.34. Qui Moyſi famuli tui faciem, ex tui ſermonis conſortio decoratam, lucidiſſimis tuę claritatis ac veritatis cornibus inſigniſti, Exo. 28. & capiti Aaron Pontificis tui Tyarã im-

imponi iuſſiſti. *Tali armatura inſtruebantur primi religionis noſtræ duces & Antiſtites; hisq; deuicerunt regna, obturauerũt ora leonum, extinxerunt impetum ignis, effugauerunt aciem gladij, conualuerunt de infirmitate, fortes facti ſunt in bello, caſtra verterunt exterorum. His cornibus armatus Petrus Neroni, Liberius Conſtantio, Ambroſius Theodoſio, Baſilius Valentino, Chryſoſtomus Arcadio, Leo Genſerico atque Attilæ, noſter Staniſlaus Boleſlao, alijq; quàmplurimi reſtiterunt, terribilesq; apparuerunt. His cornibus Ariana, Macedoniana, Neſtoriana, Dioſcori, Eutichetis, ac reliquorum monſtrorum diſſipata eſt impietas; his omnis hæreticorum prauitas ceſſit. Vobis ampliſſimi Patres, nimis hæc cornua obtuſa & attrita reddita ſunt. Quietem & tranquillitatẽ noſtram curamus; cælum ruiturũ exiſtimamus, ſi quid liberiùs pro Eccleſia Dei dixerimus aut fecerimus. Nimis timidi ſumus, nimis ocio & deſidia torpemus.* Et eo quidem tempore, *inquit Chryſoſtomus*, quo aura ſerena eſt & lucida, quo paſcua libera & quieta, quo nulli luporũ impetus & inſidiæ greges vexant; *licet fortaſsè Paſtori ſe prouoluere ſub patulæ arboris vmbra, fiſtula dulce canere: At vbi imbres et tempeſtates inſurgunt, vbi oues diſſipantur, vbi lupus ad præſepia adeſt; tum paſtor vmbram deſerat oportet, tum pro tripudio & choro curſum, pro fiſtula & tibia fundam & baculum arripiat, oportet. Et fuit quidem quoddam tempus, cùm magna erat Eccleſiæ Dei pax, magna quies, rerumq; omnium ſecundiſſimus afflatus; tùm fortaſsè licuit multis ocioſos eſſe, ſuisq; voluptatibus & quiete perfrui, ſuis lucris et commodis incubare: Nunc tempeſtas adeſt, ſummosq; feriunt fulmina montes: nunc præſentia naufragia vbique ante oculos verſantur noſtros; nunc dura bella et conflictus imminent; nunc alia eſt ratio omnium rerum. Excutiendus eſt iſte ſopor; voluptates reijciendæ; ad arma, ad gubernacula vobis recurrendum, priuſquàm extremũ naufragium uos, gregesq; ueſtras abſorbet. Virtus enim*

Heb. 11.

Epiſcopi libertas, et animus.

enim in pace acquiritur, in preſſura probatur, in victoria corona-tur. Neque illorum temporum exemplis abutendum, neque illi homines nimis molles et delicati imitandi, quod plerique veſtrum faciunt: ſed illi potiùs primi fortiſſimi ac inſuperabiles viri, Patres et fundatores veſtri, qui omnia humana & diuina excellenti animi virtute ſuperarũt; qui nulla humana voluptate & recreatione vſi
Philip. 3. *ſunt; qui omnia mundi huius ſicut ſtercora exiſtimarunt, vt Chriſtum lucrifacerent; qui ſolas has voluptates atque delitias cenſebant, nempè à voluptatibus & delitijs abhorrere:* Quorum vita
2. Cor. 11. fuit, *vt Paulus docet*, in multa patientia, in tribulationibus, in neceſſitatibus, in anguſtijs, in plagis, in carceribus, in labore & ærumna, in vigilijs multis, in fame & ſiti, in ieiunijs multis, in frigore & nuditate; in itineribus ſæpè; periculis fluminum, periculis latronum, periculis ex genere, periculis ex gentibus, periculis in ciuitate, periculis in ſolitudine, periculis in mari, periculis in falſis fratribus. Per gloriam & ignobilitatem, per in-
Heb. 11. famiam & bonam famã. Vt ſeductores, & veraces: quaſi purgamenta mundi huius exiſtimati, ludibria & verbera experti: lapidati ſunt, ſecti ſunt, tentati ſunt, in occiſione gladij mortui ſunt. Circuierunt in melotis, in pellibus caprinis; egentes, anguſtiati, afflicti; in ſolitudinibus errantes, in montibus, & ſpeluncis, & cauernis terræ; quibus dignus non erat mundus. *Tradiderunt corpo-*
Apoc. 22. *ra ſua ad ſupplicia, & lauerunt ſtolas ſuas in ſanguine agni, & ideo receperunt palmas; & ideo ſempiterno cælo cum duce & im-*
Apoc. 20. *peratore ſuo Chriſto fruuntur: & ideo nomina eorum ſcripta ſunt in libro vitæ: & ideo memoria eorum ex ore hominum non peribit in ſempiternũ. Hi vobis potiùs tali tempore, his periculis imitandi ſunt, & moribus exprimendi, quàm diſſoluti & eneruati illi: qui & ipſi, ſi vigilantiores atque diligentiores ſuis temporibus eſſe*
voluiſ-

voluiſſent, et Eccleſiæ Dei meliùs conſuluiſſent, & officio ſuo conuenientiùs functi fuiſſent, & vobis pinguiorem ac vberiorem hæreditatem domini reliquiſſent; ſed & exemplum ſanctius, nomenq; illuſtrius. Nam honores iſti veſtri atque ſummæ dignitates, mediæ quædã res natura ſua ſunt. Si enim præſtanti virtute & vitæ innocentia quæruntur, ſi maximis vigilijs & laboribus ſuſtinentur, ſi incredibili fructu & vtilitate eorum quibus præſis obſignantur, res quædam magnificæ & illuſtres putandæ ſunt; & quæ plurimũ decus atque commendationem illis, in quos conferuntur, adferre ſolent: Sin verò dolo & fraude inuaduntur; vel quod fœdius eſt, ſi pecunia comparantur, ſi per luxum & deſidiam produntur, potiùs quàm geruntur; ſi aliqua infelici calamitate, ac publicæ ſalutis ruina, concluduntur; tum in iſtis ampliſſimis nominibus honoris nõ modò dignitas nulla erit, ſed erit etiam ſumma deformitas. Nam & virtutis vniuerſæ, & iudicij, omnem opinionem euertunt. Quomodo enim ille vir bonus, qui vt ſuam qualemcumque aſtruat gloriolam, publicam ſalutem in ſummũ diſcrimen adducere non dubitat? Quomodo recto iudicio præditus, qui neque ſeipſum nouit, neque illud diſcernere poteſt; veram laudem & gloriã, non tam ex honoribus & dignitatibus pendere, quàm ex earum recta & ſalutari adminiſtratione: & qui non cernit ſe honoris vocabula, non dignitatis inſignia conſecutum eſſe: & qui ex eo laudem quærit, quod non illi, ſed pecuniæ ſuæ collatum eſt. Nam & in militia præclarum quidem eſt Ducem exercitus creari, turmas & legiones ducere; ſed ſi id virtute tua conſequaris, ſi ſtrenuè cum hoſte dimices, ſi præclaram aliquam victoriam Reipub. parias: ſin aliter, quantò plures perdideris, tantò illuſtriora ad omnem poſteritatem excitabis infamiæ tuæ trophæa. Magna dico, ſed et in paruis hoc idẽ videre licet. In Comœdia vel Tragœdia pulchrũ quidem eſt Priami Regis, aut Agamemnonis, aut Aiacis perſonam ſuſtinere; ſed ſi Priami imperio dignam ſpeciem geras, ſi lacertis firmus ſis, ſi voce

valeas; ſi nihil horũ, longè honeſtiùs et pulchriùs eſt cum decore, vel Therſitis, vel Daui, aut Getæ cuiuſquam perſonã ſuſtinere, quàm cum turpitudine et dedecore Heroas ac ſemideos repræſentare, miſerabilisq́; potiùs quàm ſuſpiciẽdus apparere. Hiſtrio hæc in fabula videbit, Epiſcopus Sacerdos in ſumma ſalutis ſuæ, ac tot populorũ incolumitate, non videbit? Quæ ſi maiores noſtri apud ſe diligentiùs perpendiſſent, numquam profectò in eos ſcopulos atque pericula, rem Chriſtianam adduxiſſent; & ipſi longè nobilius nomen & gloriam poſt ſe reliquiſſent. Nunc alia tempora, alios poſtulant mores. Stultum et inſanum eſt in procella & turbulento mari molliter cubare velle. Quietò mari, *inquit Gregorius,* rectè nauẽ etiam negligens, & imperitus nauta dirigit: turbato autem tempeſtatis fluctibus, etiam peritus & vigilans nauta ſe confundit. *Neque tamen animo deficiendum eſt, neque tamen malis cedendum, ac veluti deſperata ſalute, clauus & gubernacula dimittenda: Nondum enim ad ſanguinem vſque ipſum reſtitimus. Non eſt vir fortis, cui non creſcit animus in ipſa rerum difficultate. Maior eſt ille qui in nobis eſt, quàm aduerſus nos. Confidite, vicit ille mundum, & nos vincemus.*

Parte prima Paſtoralis cap. 9.

Heb. 12.

Ioan. 16.

In quo ſtudio & conatu, cùm nihil magis cauendum fugiendumq́; ſit, quàm ſtudium vanæ & inanis gloriæ, ne quid ambitioſè, ne quid humanæ laudis cauſa fiat. Nihil enim tam inglorium dicebat Bernardus, quàm Epiſcopum gloriæ cupidum deprehendi. *Permulti autem inueniuntur ad ea, quæ pietatis & religionis ſunt prompti exercenda, ſed ſola honoris cupiditate ducuntur: vbi autem eorũ pietas arbitris caret, ibi quoque rectè merendi langueſcit alacritas.* Stultiſſimis vtique mulierculis, *dicit Nazianzenus,* haud diſſimiles, quæ natura pulchritudine carentes, ad colores confugiunt, theatriceq́ue, vt ſic loquar, comptæ atque ornatæ ſunt; ob venuſtatem inuenuſtæ, ob affectatam formam deformes. *Et hoc*

Inanis gloria fugiẽda Epiſcopo.

Chirothecæ.

Epiſtola 126.

In funere patris ſui.

hoc eſt, inquit Gregorius, quod dicit Scriptura : Tradidit in captiuitatem virtutem eorum, & pulchritudinem eorum in manus inimici. *In captiuitatem etenim virtus, & pulchritudo in manus inimici traditur, dum alterius iudicis, quàm Dei teſtimonium, quærit : fouea eſt mentis, memoria propriæ virtutis. Dum enim ſe apud ſe erigit, apud humilitatis auctorē cadit. Exciderat Regio Prophetæ paulò liberius verbum ; Ego dixi in abundantia mea, non mouebor in æternum : & ſtatim damnum ſentit; Auertiſti faciem tuam à me, & factus ſum conturbatus. Quam enim virtutem proprius oculus videt, Dei non videt : In quo vitio declinando eò magis nos circumſpectos eſſe oportet, quòd hoc malū vltimò ſapientem deſerat: hoc veſtimentū dicebat Plato eſſe, quod poſtremum anima ſapientis deponit. Ideò velantur manus operarij nouis integumētis; ne aut ſibijpſe, aut hominibus, placere velit. Vt antè interni iudicis oculos omnia virtutum bona ex charitate decorentur, & cuncta quæ coram hominibus rutilant, hæc in conſpectu occulti arbitri flamma intimi amoris accendat; vt in omnibus exemplo & inſtituto Apoſtoli honorificemus miniſterium noſtrum, non nos ipſos : aut potius honorificando miniſterium noſtrū, nos ipſos honorificemus.* Honorificabimus autem, *inquit Bernardus,* non cultu veſtium, non equorum faſtu, non amplis ædificijs; ſed grauitate morum, maturitate conſiliorū, actuum honeſtate, ſtudijs ſpiritualibus, operibus bonis. Si enim mūdo placemus, cur Sacerdotes? Si Deo, cur qualis populus, talis Sacerdos ? Deus diſſipabit oſſa eorum: qui hominibus placent, confuſi ſunt; quoniam Dominus ſpreuit eos. Fidelis Pontifex, qui bona quælibet per manus ſuas tranſeuntia, ſiue diuina beneficia ad homines, ſiue hominum vota ad Deum columbino intuens oculo, nihil ſibi reſeruat ex omnibus. Quo puritatis intimę bono gloriari nō poteſt veraciter, niſi qui ex-

Quarta parte Paſtoralis. Pſal. 77.

Pſal. 29.

Act. 21.

Epiſt. 28. & Epiſt. 42.

trinſecus perfectè glorioſas omnes reſpuerit. Nec enim tutum arbitratur, labijs hominum committere gloriam ſuam, arcæ vtique ſine claue & ſine ſera, nulliq; omninò clauſæ nocere volenti, non tutum omninò ſed ſtultum ibi theſaurũ recondere, vnde non valeas reſumere cùm volueris, ſanũ vas & inconcuſſum conſcientia, & ſecretis ſeruandis idoneum, nullis patens inſidijs, nulli violentiæ cedens: adeſt viuo, mortuum ſequitur. Vbi mihi gloria, vel cõfuſio perpetua, pro ratione depoſiti. Quin ne ex toto quidem, vel ipſi conſciẽtiæ meæ credo; quippè cùm ne ipſa quidem me queat comprehendere totũ,
Hiere.17. propter quod Ieremias fidenter loquebatur Deo: Diem hominis non concupiui, tu ſcis ſolus; meritò conſtitutus eſt iudex viuorum & mortuorum, qui finxit ſingulatim corda vniuerſorũ, & intelligit omnia opera eorum. Solum attendo iudicem, quem ſolum iuſtificatorem agnoſco. Sit gloria in excelſis Deo, & in terra pax hominibus. De vultu tali iudicium meum prodeat opto: cui inſit amor, error abſit & perturbatio. *Summi igitur Pa-*
Ex Pontificali. *rentis auxilium implorabatur*, vt circumdare velit manus miniſtri ſui mundicia noui hominis, qui de cælo deſcen-
Gen.27. dit. Vt quemadmodum Iacob dilectus Domino, pelliceis hædorum opertis manibus, paternam benedictionem, oblato patri cibo potuq; gratiſſimo, impetrauit; ſic & iſte oblata per manus ſuas hoſtia ſalutari, gratiæ illius benedictionem impetrare mereatur.

Sedes Epiſcopalis. De dignitate Sacerdotali. cap. 6.

Collocatur deinceps Epiſcopus, hoc eſt inſpector omnium, in editiore ſupra omnes loco, inquit Ambroſius; vt ita cunctos reſpiciat, & cunctorum oculi in eum reſpiciant. Quid ni locetur in eminenti, ait Bernardus, vnde proſpectet omnia qui ſpeculator ſuper omnia conſtituitur? Collocatur in ſede Ieſu Chriſti homo mortalis, qui ali-

aliquando iudicium et ſententiam, vel æternæ ſuæ ſalutis, vel perpetuæ damnationis, ex eodem loco prout eumdem tutatus fuerit; reportaturus eſt. Collocatur in ſolio illius, cuius ſedes Throni ſunt, mentes tranquilliſſimæ & placidiſſimæ, pace perenni, quæ exuperat omnem intellectum, perpetuò fruentes. In quem deſiderant & Angeli proſpicere; cui omnes Patriarchæ ſeruierũt; cui omnes Prophetæ teſtimonium reddiderunt; cuius pedum vel ipſum corrigium calceamenti qui ſoluat, indignum ſe iudicat ille, quo nullus maior extitit inter natos mulierum. Cuius loci conſideratio, *inquit Bernardus,* facit honoris contemptorem in honore etiam ipſo. In alto poſitum, non altum ſapere difficile eſt, & omninò inuſitatum; ſed quantò inuſitatius, tantò glorioſius: timor de adepta iam altitudine, tædere magis facit, quàm placere ipſam altitudinem. Nulla ſplendidior gẽma in omni præcipuè ornatu Pontificis, ipſa humilitate: quò enim celſior cæteris, eò humilitate apparet illuſtrior, & ſeipſo. Blanditur Cathedra, ſpecula eſt, non domus: qui eleuauit, deijcere poteſt. Conſideras gradum, & caſum metue: conſideras faſtigium dignitatis, & vide faciem abyſſi deorſum. Occupare enim locum, & non facere fructum, nec loco expedit, nec perſonæ. Hæc quidem hactenus diuinitùs Bernardus. *Quanta igitur vitæ cæleſtis integritate, innocentia, continentia, æquitate, moderatione, conſtantia, patientia; quanto impetu mentis ad ſempiternam gloriam, ac reliquas virtutes, vita ſanctiſſima, & moribus probatiſſimis, & ſtudio diuinæ virtutis ac charitatis ardentiſſimo, ad hunc ipſum primum nuptiarum accubitum tuendum & exornandum opus ſit, ipſi videtis; quàm candida & illuſtri veſte, vt par dignitati & loco virtus adferatur. Simia in tecto, Rex fatuus in ſolio ſedens; monſtroſa res, gradus ſummus, & animus infimus; ingens auctoritas, & nutans ſtabilitas.* Prouiden-

Lib.2. de conſideratione.

Epiſt.237.

Virtus Epiſcopalis.

Secunda parte Paſtoralis cap. 6. uidendũ igitur, *monet Gregorius,* quatenus & honore ſuppreſſo ęquales nos ſubditis benè viuentibus putemus,& erga peruerſos iura rectitudinis exercere non formidemus: nec præeſſe nos hominibus gaudeamus, ſed prodeſſe. Summus enim locus ita benè regitur, cùm is qui prę eſt vitijs potiùs,quàm hominibus dominatur: ita tamen,vt in corde ſeruetur humilitas,& in opere diſciplina; vt eos quos corrigimus, tacita nonnumquam cogitatione nobis ipſis præferamus: ſic iura diſciplinæ exerceantur contra delinquentes, vt pietatis viſcera non amittantur: ſit amor, ſed nõ emolliens; ſit rigor,ſed non exaſperans; ſit zelus,ſed nõ immoderatè ſęuiens; ſit pietas, ſed non pluſquam expedit parcens, vt in arce regiminis iuſtitia clemẽtiæ permiſceatur: nam ſecta immaturè vulnera deteriùs inferueſcunt; & niſi cum tempore medicamenta conueniant, conſtat quod medendi officium amittunt: vt non de ſubditis creſcamus,ſed ipſi de nobis. Principem enim te conſtituerunt,ſed ſibi,non tibi.

Epiſtola 84. *vt in omnibus illud quod monet Bernardus, diligenter expendatur; quid liceat, quid deceat, quid expediat.* Plus erga corrigendos, *docet ſanctus Leo,* agat beneuolẽtia,quàm ſeueritas: plus cohortatio, quàm commotio: plus charitas,quàm poteſtas. *His legibus hoc tantum tuetur & exornatur ſolium; his ipſe ſolij Princeps & Dominus Ieſus Chriſtus vſus eſt. Ad cuius loci dignam adminiſtrationem, magnificè cohortatur Pontifices*

In Epiſtola ad Epiſcopos Cõſtantinopolitana Sede ſubiacentes. *Nicolaus primus:* Epiſcopi eſtis, exurgentia in Eccleſia Chriſti horrenda pericula prouidete: ſpeculatores eſtis, in altam mentis arcem conſcendite,& in gregem dominicum feram peſſimam irruere cupientem à longè contemplamini. Quaſi tuba exaltate vocem veſtram,& annunciate populo Dei ſcelera eorũ: ſuper montem excel-

ſum;

ſum; id eſt, altitudinem virtutum aſcendite. Qui euangelizatis Sion, ſtate in fortitudine: poteſtatibus huius ſæculi, ex aduerſo aſcendite. *Ne veniat paterfamilias, & iubeat vos dare eum locum digniori; ne pro omnis æquitatis & honeſtatis Antiſtitibus, nequitiæ præſides eſſe videamini.* Luc. 14.

Sic igitur collocato Paſtore in ſua ſede, prorumpit vniuerſa Eccleſia in laudes & confeſſionem omnipotentis Dei; in quas omnis humana actio & inſtitutum, meritò deſinere debet. Ducitur per templum nouus Antiſtes, ut omnibus innoteſcat; cõmendatur ſummo Paſtori, & rectori omnium Deo: Vt quem Eccleſiæ ſuæ præeſſe voluit, propitius reſpiciat: det illi verbo & exemplo quibus præeſt, proficere, & ad vitam, vnà cum grege ſibi credito, ſempiternam peruenire. Quantumlibet enim fuerit peritus gubernãdi, *inquit Chryſoſtomus,* niſi inter huiſcemodi gubernacula gratiam habeat, & pacem quæ à Deo eſt; & nauiculam ſimul, & nauigantes procella inuoluet, mergetq́; profundo. Ducitur per Eccleſiã c.12. & benedicit. Sermone primo ad Titum. Dei gratia neceſſaria.

Pleno veſtitu nuptiali ornatus & decoratus nouus Præſul, benedicit populo, ac dimittit Eccleſiam. Pleni amore & ſpiritu diuini Antiſtites, in mutuas ſalutationes, in mutua oſcula, in mutuos amplexus effunduntur, mutuam ſibi pacem tradentes et accipiẽtes. Salutationes.

Precatur ſacer conſecrator nouo Præſuli, tamquam germano filio ſuo, in omni cura ac ſolicitudine ſubiecti ſibi gregis, omnes ſalutares et optatos ſucceſſus: Precatur nouus Pontifex conſecratori ſuo, quem in patris loco vetuſtiſſimis inſtitutis, per omnem vitã habere ac venerari iubetur, ter elata voce, multos felices & proſperos annos. Quem ritum πλειώτικον ἄσπασμον*: hoc autem eſt, Sacerdotalis perfectionis ſalutationem, et complexum, ſacer vocat Dionyſius: quam hoc modo explicat.* Nam & omnes, *inquit*, qui adſunt, ſacrorũ ordinum homines, & Pontifex ipſe qui conſecrauit, eum qui cõſecratus eſt ſalutant. Cùm enim Conſecrator loco patris. In eodem capite 5.

ſan-

ſancta mens ſciẽtia, viquePontificis, & diuina vocatione atque ſanctimonia,ad Eccleſiaſtici ordinis conſecrationem honoremq; peruenit,tum charus eſt paribus ſanctiſſimisq; ordinibus;& ad pulchritudinem diuinę ſimilem perductus,mentes ſimiles amat,atque ab eis ſanctè redamatur. Hinc conſalutatio illa inter Eccleſiaſtici ordinis homines ſeruatur & perficitur, quæ ſanctam parium ſimiliumq; mentiũ ſocietatem indicat, lætitiamq; mutuam,quæ amore digna eſt, quippe quæ diuinam pulchritudinẽ ſaluam & incolumẽ Eccleſiaſtici ordinis formæ conſeruet. Hæc Dionyſius. *Amor ſiquidem Paſtorum & concordia,ſalus & firmamentum eſt gregis.Decet enim eos,qui omnis pacis & amoris cæteris omnibus hominibus duces & auctores eſſe debent: ad cuius rei deſignationem, in veteri lege non alius quàm Sacerdotes,ignem in templo Dei accendere iuſſi ſunt; eos ipſos inter ſe nullis diſſenſionibus, nullis ſimultatibus omninò diſiungi,ſed mutuam pacem & charitatem amplecti. Sic enim animis coniuncti atque concordes,viribus quoque magis pollebunt; omnesq; inimicorum ſuorum fraudes et inſidias,omnem vim & impetum, faciliùs ſuſtinebunt, infringent,atque diſſipabũt. Hoc enim eſt vnguentum Deo gratiſſimũ,quod deſcẽdit in barbam,barbam Aaron, & in oram veſtimenti eius. Amor enim & concordia Pontificum, amorem & mutuam charitatem fouet Principum;quorum conſenſus, populi ſalus & concordia eſt. Hic eſt ros ſuauiſſimus montis Hermon, qui deſcendit in montem Sion; ibi mandauit Dominus benedictionem, & vitam vſque in ſæculum.*

Epiſcoporum concordia.

Leuit. 6.

Pſal. 132.

Contra hereticos pro ſac. ceremonijs & catholicis electionibus Pontificum.

EXpoſui, vt potui, Nuptias Sponſi & Sponſæ, Epiſcopi & Eccleſiæ: dixi, inter quos hoc contrahatur matrimonium; quis Nuptiarum Sponſor; qui exornatores & pronubi; quæ circumſtantiæ; quis nuptiarum modus & ratio. Quo in loco, antequam dicendi finem facio, primùm ab hæreticis huius ſæculi mihi inquirendum

dum eſſe putaui: Quæ cauſa fuit, cur, cùm ſe omnis vetuſtatis & antiquitatis ſtudioſos et cultores eſſe dicant, ab his pulcherrimis & vetuſtiſſimis ritibus diſceſſerunt? Cur nihil earum rerum, in deſignatione ſuorum Paſtorum, faciunt? cur ſine examine, Doctores; ſine Sacerdotalis manus impoſitione, Pontifices; ſine vnctione, Sacerdotes; ſine miſſione, Apoſtolos; ſine ritu ſacro, ſacrarij miniſtros eſſe velint? An hæc ſacroſancta nõ ſunt? an non ex antiquiſſima & Apoſtolica traditione profluxerunt? an non diuinis Scripturis conſentanea? an nõ munus & officium eius qui conſecratur, re ipſa potiùs quàm verbis exprimentia, ac ob oculos plan · ponẽtia? Cùm ſegnius irritant, vt ſummus dixit Poëta, animos demiſſa per aures, quàm quæ ſunt oculis ſubiecta fidelibus. Deinde, quæ cauſa fuit, cur homines quidem probatos, legitima vocatione in ampliſſima dignitate conſtitutos, tam ſacro ritu conſecratos repudiarunt? errones autem quoſdã, ſine vocatione, ſine examine, ſine ſacramento, ſine lare denique ac foco ſecuti ſunt. aut quam tamdẽ iuſtam cauſam, in illo acri & perſpicaci iudicio Dei, eius ſuæ rebellionis & temeritatis reddituri ſunt? Sacra Scriptura, inquiunt, nituntur; verũ Dei verbum docent. Quo teſte, aut iudice? Num de cælo vox delapſa eſt à magnifica gloria, quæ eos audiendos eſſe iubeat? num multis et varijs ſignis & portentis ſua confirmarunt? num admirabili conſenſu & concordia vigent? num vita quadã diuina & cœleſti ſanctitate & integritate illuſtres ſunt? num doctrinam quãdam eximiam, quæ omnem veterum eruditionem longis paſſibus poſt ſe relinquat, adferunt? num ſalutarẽ profectum vitæ et doctrinæ, in dies maiorem ac maiorem oſtendunt? nihil certè horũ. Quid ſit euerſum, videmus; quid ſit extructum, non videmus: quid extirpatum ſit, ſentimus; quid ſatum, nondum perſpicimus: niſi fortaſſè pro fide ac religione, perfidiã; pro Euangelij veritate, flagitia; pro pace & charitate, inteſtina bella, ac in omnes bonos acerbum odium: pro modeſtia, ſuperbiam; pro libertate & moderatione, licentiã; pro caſtita-

 te, li-

te, libidinis indomitum laxamentū; pro tranquillitate, ſæuam tempeſtatem; pro obedientia, legitimi imperij contemptionē; pro diuini amoris ſtudio, rerum ſacrarum, quæ amorem diuinum excitabant, exitiū orbi Chriſtiano inuexerunt. Atqui dices; eos nihil aliud profiteri, quàm ſe purum verbum Dei docere, ſacraq; Scriptura niti. Porrò verbis, quicquid libet non ſatis eſt affirmare; exempla diuinæ virtutis, non voces inanes, requirimus: neque ſatis eſt verbo tantum affirmare, vt id continuò credendum ſit; non audio verba, ſed opus attendo. Quis hoc idem ex veteribus hæreticis, quis ex noſtris, pro-
Ioan. 8. *feſſus non eſt? Atqui dicit veritas ipſa: Si ego teſtimonium perhibeo de me ipſo, teſtimonium meum nō eſt verum: alius eſt qui teſtimonium perhibet de me, et ſcio quia verum eſt teſtimonium eius quod perhibet de me. Veritatis teſtimonium, ſi ipſa de ſe teſtetur, nō erit*
Pſal. 115. *verum: hominis natura mendacis & errori obnoxij, pro ſeipſo in priuata cauſa, teſtimonium accipiemus? Nos, inquiunt, & vitæ,*
Epiſtola 75. *& doctrinæ ſuæ, locupletes habent teſtes. Atqui docet magnus Baſilius,* Oportere pari ſaltem facultate inſtructū eſſe illum qui de alicuius doctrina, aut ſcriptis iudicaturus eſt, qua ille ipſe, qui docet aut ſcribit, pręditus ſit. Nā & de opere ruſtico nemo poteſt recte iudicare, niſi Agricola: & de recto & ſuaui cōcentu, niſi Muſicus. Doctrinæ autem quomodo erit ille iudex, qui neque præceptorem ſuum monſtrare poteſt, neque tempus quo diſcebat? Multum autē opus eſſe elaborare, & multas inſomnes noctes ducere, multasq; lachrymas ad Deū profundere, illum, qui veritatem quærit; quiuè eius cauſa vnitatem fraternam
Ibidem. aliquo modo perturbare velit, docet idē Baſilius. *Nimis ludimus in rebus maximè ſerijs, cum iactura ſalutis & felicitatis noſtræ, omnium autem rerum humanarū extrema perturbatiōne.*
Epiſt. 86. 87. Sint teſtes, *ait idem Baſilius,* oculi iuſtorū, & aſpectus virorum perfectorum, qui illud liberè ac veriſſimè dicere poſſint:

poſſint: Plura quàm vos nouimus, atque internis vitiorū ſpinis non tantopere ſuffocamur; neq; paucis ornamentis multiplicē malitiā admiſcuimus; quales noſtra ætas, vel nullos, vel pauciſſimos cùm ferat, vetus ſæculum nobis eſt appellandū, veteris ſæculi iudicijs vtē dum. *Deinde Reges atque Principes, omnesq́; illi penes quos conferendarū tantarum dignitatum & munerum ſumma teſtimonij eſt, mihi ſunt commonendi, eam legem Dei eſſe,* Vt ſi ſteterit teſtis mendax contra hominem, accuſans eum præuaricationis; ſtabūt ambo quorum cauſa eſt, ante Dominū, in conſpectu Sacerdotum & Iudicū, in diebus illis: cumq́; diligentiſſimè perſcrutatus inuenerit falſum teſtem dixiſſe contra fratrem ſuum mendacium, reddēt ei ſicut fratri ſuo facere cogitauit, & auferes malum de medio tui: vt audientes cœteri timorem habeant; & ne quiſquā audeat talia facere. Non miſereberis eius. *Quòd ſi in vnius hominis peculio, aut vitæ periculo, teſtis iniquus tā abominabilis eſt coram Domino, tantisq́; plagis vapulat: quid in peculio & ſorte hæreditatis filij Dei? quid in ſalute ſponſæ & corporis Ieſu Chriſti Eccleſiæ ſanctæ, pro qua ille ſeipſum tradidit, crucemq́; ac mortē acerbiſſimam ſuſtulit? Quid in periculo æternæ ſalutis, vel interitus tot animarum, ſi quis aut per negligentiam, aut per beneuolentiam; aut per fœdiſſimum quæſtum mentitus fuerit; ac pro Sacerdote mercenarium, pro Pontifice lupū, pro Paſtore furem & latronem, teſtimonio ſuo Eccleſiæ Dei præfecerit? quibus, & quātis hic ipſe plagis obnoxius erit?* Non eſt enim hoc cōſulere populis, *inquit ſanctus Leo,* ſed nocere; nec pręſtare regimen, ſed augere diſcrimen. Integritas enim præſidentium, ſalus eſt ſubditorū. Et difficilè eſt vt bono peragantur exitu, quæ malo inchoata ſunt principio. *Recēſet Auerni pœnas Latinus Poëta, quas inferētes Orci præſides, exprobrant noxijs:* Vendidit hic

Deut. 19.

Epiſt'a 87.

patriam auro, dominumq́; potentem impoſuit. *Quantò iuſtius, & cum maiore horrore id dicetur: Vendidit hic Eccleſiam auro, Paſtoremq́; negligentẽ impoſuit, nequiſſimo quæſtu. Omnium damnationis cauſam & pœnam ſuſtinebit ille, qui malũ paſtorem & præfectum dedit. Qui enim cordi vulnus intulit, totum læſit corpus. Languente enim corde, in caſſum membra uigent. Fruſtra miles contendit, ſi ab ipſo militiæ duce erratur.* Totius familię

Epiſt. 87. domini ſtatus & ordo nutabit, *ait ſanctus Leo*, ſi, quod requiritur in corpore, non inuenietur in capite. *Et quid eſt communicare peccatis alienis, niſi talem effici eum qui eligit, qualis ille eſt, qui non meruit ordinari? Sicut autẽ boni operis ſibi comparat fructum, qui rectum ſeruat in eligendo Sacerdote iudicium; ita graui ſemetipſum afficit dãno, qui ad ſummum dignitatis ſublevat indignum.* Qui cui poteſtatẽ facit, *inquit Chryſoſtomus*,

Lib. 4. de dignitate Sacerdotali. volenti Eccleſiam corrũpere, is certè author fuerit eorum omnium, quę perdita illius audacia turbauerit.

Et ea quidem mala quæ nos diuexant, moleſtiſſima nobis ſunt: hæc ipſa religionis Chriſtianæ in multas partes fœda dilaceratio; hæc omnium rerum, tam diuinarum, quàm humanarum, ſumma perturbatio; hic ipſe legum, magiſtratuum, iudiciorumq́; contemptus; hæc inobedientia, atque omnis ueteris diſciplinæ diſſolutio; praui, et corrupti mores, diſcordiæ, bella, factiones, tumultus: ſi autem cauſas & origines earum rerum diligenter expenderimus, ipſimet tantorum malorum fabri et auctores ſumus: dum pueros uiris, laicos Sacerdotibus, profanos religioſis; ignaros doctrinæ, impuros, & omni ſcelere à prima ſua ætate imbutos, rebus ſacris, ac hominum expiandis uitijs, leuis nonnumquã compendij cauſa præficimus; quæ poſtea ne quicquam magno, ſi fieri poſſit, redimere uellemus. Sed & populus Chriſtianus nobis compellandus eſt: Num ita Paſtoribus ſuis, ut par eſt, iuxta præceptum Pauli, uti Chriſto Domino, pareat? Num ſine uoluntate & auctoritate eorũ, nihil agat?

num

num debitum honorem & reuerentiam, illis tribuat? num decimas & primitias laborum ſuorum, magna cum lętitia & hilaritate, vti prę̨cipit Dominus, illis reddat? num eos, tamquam parentes, emet & reuereatur? num maiorum ſuorum legibus & inſtitutis obtemperet? qui graui mulcta eos puniunt; qui pręſente Archiepiſcopo aut Epiſcopo, uel impurum aliquod uerbum protulerit, uel minus moderatè ſe geſſerit; an officiū praeſtare ſe Deo, cum Iudæis atquè fædiſſimis Tyrannis arbitratur, ſi aliquid contra honorem, ſanctitatem & auctoritatem eorū dixerit, aut ſanxerit? ſi in aliqua parte eorum fortunas atque dignitatem læſerit; ſi aliquid ex eorum poſſeſſionibus per ſacrilegium auerterit; an filij ſunt Belial, filij ſine iugo: vt ſpreto Samuele Deum ſpernant, & tradantur in manus Regis Babilonis; vt diſcant diſtantiam ſeruitutis Dei à ſeruitute Regis terrarum?

Vos deinceps ſanctiſſimi Antiſtites compello; num fidem ſemel datam ſanctè et intemeratè ſeruetis? num ſacrorum Symbolorum & myſteriorum puritatem, vitæ innocentia & integritate repræſentetis? nū capita veſtra, & manus veſtras, ſacris vnctionibus nitentes, puras & mundas ad Deum cæli pro ſalute populi tendatis; vt ſitis omnium quidem bonorum exoratores, malorum autē auerſores? num aſcendiſtis ex aduerſo, et oppoſuiſtis vos murum pro domo Iſraël; vt ſtetis in prælio in die Domini? Num cum fideli Moſe in perfractione deiecti parietis domus Domini, vitam et corpora veſtra, murum pro ſalute populorum obieciſtis? Num in lege Domini meditemini die ac nocte, ea diſcētes quæ alios doceatis? Præconis enim officium ſuſcipit, quiſquis ad Sacerdotium accedit; vt ante aduentum iudicis qui terribiliter ſequitur, ipſe clamando gradiatur: ſi autem Legis diuinæ eſt ignarus, quam clamoris vocem daturus eſt præco mutus? Num opibus ad ſubleuationem pauperum, an ad luxum vel auaritiam? num dignitate ad ſalutem & ornamentum populorum, an ad ambitionem et vanam gloriam? num poteſtate

Cohortatio ad Epiſcopos.

Ezech. 13.

Pſal. 1.

ſtate ad defenſionem afflictorum, an oppreſſionē debilium vſi eſtis? Veſtris quidem fulcimento & præſidio, alienis autem terrori & trepidationi; vt ruant qui noxiè ſtant, digni erigantur. Quòd ſi facitis, macti ea virtute eſte, columnæ & firmamenta Eccleſiæ Dei; expectantes Principis Paſtorum illam magnificam vocem: Euge ſerue bone & fidelis, quia ſuper pauca fuiſti fidelis, ſupra multa te conſtituam, intra in gaudium Domini tui. *Sin aliter, verendum eſt, ne malos malè perdat, vineā autem ſuam locet alijs operarijs*, Nam ſi is, *inquit Chryſoſtomus,* qui vnam animam ſcandalizat, expedit ei, vt mola aſinaria ſuſpendatur circa collum eius, & demergatur in profundum maris: qui tot animas ſcandalizat, & vrbes integras, & plebes, viros, mulieres, pueros, ciues, ruſticos, incolas, ſuæ ciuitatis, aliarumq; vrbium, quæ illi ſubiectæ ſunt, quid pati merebitur? Nempè verò ſi plura triplo, quàm diximus, addas, nihil dicturus es, adeò vehemens pœna atque cruciatus huiuſmodi hominibus imminet. Nam ſi horremus, dum iudicium id nobis ſubeundum eſt, in quo peccatorum propriorum rationē reddituri ſumus; vt qui ſentiamus, nos ignem illum ęternum effugere nequaquam poſſe: quid illi expectandum eſt, qui tam multorum nomine cauſas ſit dicturus? Quòd autem hoc verum ſit, audi beatum Paulum, ſeu potius non Paulum, ſed Chriſtum Pauli ore loquentē: Parete ijs qui præſunt vobis, & concedite: nam illi vigilant pro animis veſtris, tanquam rationē reddituri. Hiccinè exiguus tibi videtur comminationis terror? equidem illum, quantus ſit, verbis exprimere non poſſum. Maximè autem puniendi illi fuerint, qui poſt eum honorē ſtudio atque ambitione adeptum, vel per ignauiam, vel per malitiam, vel per imperitiam, re ipſa non rectè vtuntur.

Matth. 25. Matth. 21. In Epiſtol. ad Titum, Ser. 1. Chryſoſt. de Sacerd. lib. 3. Heb. 13. Chryſoſt. de Sacerd. lib. 4.

Tu

Tu verò ſancte Antiſtes, noua creatura Dei, diligenter te circũ-ſpice, quis fueris, & qui nunc ſis. Quis in natura, *ait Bernardus,* quis in perſona; qualis in moribus, quæ ſub te, quæ circa te, quæ ſupra te ſunt: quid, cui, & apud quos promiſeris. Tenetur vox tua, *dicit Ambroſius,* non in tumulo mortuorum, ſed in libro viuentium: præſentibus Angelis locutus es, ſed & ipſo Chriſto. *Conſidera demùm, cuius dignitatis, ſanctitatis formæ atque pulchritudinis, decoris item et maieſtatis, ſponſam acceperis: Vna eſt matri ſuæ, electa genitrici ſuæ; vt aurora conſurgens; pulchra vt luna, electa vt ſol, terribilis vt caſtrorum acies ordinata: cui datum eſt, vt cooperiat ſe byſſino ſplendenti & candido: quã lauit & ſanctificauit ſponſus eius, mundans eam lauacro aquæ in verbo vitæ; & tradidit ſemetipſum pro ea, vt exhiberet ſibi glorioſam, non habentem maculam aut rugam, columbam ſuam, perfectam ſuam: quam eandem maxima & precioſa dote Corporis & Sanguinis ſui, Sacramentorum, hæreditatis incorruptibilis & incontaminatæ, immarceſcibilis conſeruatæ in cœlis, largè & prolixè donauit: quam tot filiorum greges ſanguine agnì conſperſorum, vndique circumſtant. Qua igitur diligentia & cautione ea ipſa pulcherrima mulierum tibi cuſtodienda erit, vt eam reddas ſanctã & immaculatam Sponſo ſuo iudici futuro; aut pro quali tibi depoſito cauſa dicenda, ratioq; reddẽda erit? Cogita item, quæ ſit iſta tua totius ornatus & habitus immutatio? In quo ſolio conſederis? & altiorem tu quidem locum ſortitus es, ſed non tutiorem; ſublimiorem, non ſecuriorem. Terribilis prorſus, terribilis eſt locus iſte. Locus, inquam, in quo ſtas, terra ſancta eſt: locus Chriſti eſt, vbi ſteterunt pedes eius. Locus illius eſt, quem conſtituit Deus dominum domus ſuæ, & principem omnis poſſeſſionis ſuæ. Iſteq; Sacerdotij tui externus habitus, tuæ mentis ornatus deſignatio eſt. Nam Pontificalem gloriam, vt dixi, non iàm nobis honor cõmendat veſtium, ſed ſplendor animarum. Quicquid igitur iſta vela-*

Lib 2. de conſideratione.

In libro de ijs qui myſterijs initiantur, c. 2.

Cantic. 6.

Epheſ. 5.

Gen. 28.

Exo. 3.

Pſal. 131.

Pſal. 104.

mina

mina in fulgore auri, in nitore gemmarum, & in multimodis operis varietate ſignificant; hoc in tuis moribus actibusq; clareſcat; vt his vtaris ad ædificationem, non ad deſtructionem; ad ornatum ordinis, non ad faſtum perſonæ. Domabis lupos, ſed ouibus non dominaberis; paſcendas vtique non premendas ſuſcepiſti: tene medium, ſi non vis perdere modum. locus medius tutus eſt; medium ſedes modi, & modus virtus. Vt qui nunc glorioſus et conſpicuus in hoc habitu nobis omnibus appares, eumdem te in hac ipſa ſtola integra et immaculata, iuſto & incorrupto iudici ſiſtas: ut hic ipſe habitus & ornatus illo die ſplendor & decus ſit in te, non teſtimonium contra te. Et quod humano ore iam diceris, ante eius qui te tali dignatus eſt honore, æquiſſimos oculos exiſtas. Benedicat igitur tibi Dominus ex Syon, ut uideas bona Hieruſalem. Det uerbum Euangelizanti uirtute multa: ipſe dexteram tuam manu ſua teneat, & in conſilio deducat, & cum gloria ſuſcipiat: Paſtorem paſcat, ductorem ducat; ut ipſius gregem ſcitè ac peritè paſcas, & uideas filios filiorum miniſterij & functionis tuæ: pacem ſuper Iſraël. Dicat omnis populus. Amen.

FINIS.

Regeſtum.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

A B C D E F G H I.

Omnia ſunt integra folia.

ROMÆ, *Apud Heredes Nicolai Mutij* M D C I.

SVPERIORVM PERMISSV.